

Міністерство енергетики та вугільної промисловості України

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ РОЗВИТКУ ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ

серпень 2019 р.

ЗМІСТ

I. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДЕРЖАВНИЙ ОРГАН	3
II. СТАН СПРАВ	5
Електроенергетичного комплексу.....	6
Ядерно-енергетичного та атомно-промислового комплексу	14
Вугільно-промислового комплексу.....	15
Торфовидобувного комплексу.....	20
Нафтогазового та нафтопереробного комплексу	21
Нагляду (контролю) у галузях електроенергетики та теплопостачання.....	28
Безпеки використання ядерної енергії.....	31
Управління об'єктами державної власності.....	33
Міжнародного співробітництва з питань паливно-енергетичного комплексу.....	36
Промислової безпеки, охорони праці та цивільного захисту.....	41
Соціально-трудових відносин	46
Забезпечення прозорості у видобувних галузях.....	49

I. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДЕРЖАВНИЙ ОРГАН

станом на “29” серпня 2019 року

1. **Державний орган:** Міністерство енергетики та вугільної промисловості (Міненерговугілля)
2. **Сфери державних політик**
Формування політики у сферах:
 - **Електроенергетичного комплексу.**
 - **Ядерно-промислового комплексу.**
 - **Вугільно-промислового комплексу.**
 - **Торфодобувного комплексу.**
 - **Нафтогазового та нафтопереробного комплексу.**
 - **Нагляду (контролю) у галузях електроенергетики та теплопостачання.**
Реалізація політики у сферах:
 - **Безпеки використання ядерної енергії (реалізація);**
 - **Управління об'єктами державної власності;**
 - **Міжнародного співробітництва з питань паливно-енергетичного комплексу;**
 - **Промислової безпеки, охорони праці та цивільного захисту;**
 - **Соціально-трудових відносин;**
 - **Забезпечення прозорості у видобувних галузях;**
 - **Кіберзахисту критичної інформаційної інфраструктури.**
3. **Основні завдання:**
 - визначає пріоритети розвитку паливно-енергетичного комплексу;
 - здійснює управління у сфері наукової та науково-технічної діяльності в паливно-енергетичному комплексі;
 - проводить моніторинг безпеки постачання електричної енергії та природного газу, в тому числі балансу попиту та пропозицій природного газу в Україні;
 - розробляє і виконує державні програми використання ядерної енергії, підвищення ядерної та радіаційної безпеки
 - формує прогнозний баланс вугілля та вугільної продукції;

- здійснює підготовку інвестиційних проектів, що підтримуються міжнародними фінансовими організаціями, та нагляд за їх реалізацією в паливно-енергетичному комплексі.

4. **Ключові реформи:**

- Запровадження нового ринку електричної енергії;
- Запровадження ринку природного газу;
- Формування засад енергетичної безпеки;
- Реформування вугільного сектору;
- Корпоратизація державних підприємств ПЕК.

II. СТАН СПРАВ

На виконання рішень Ради національної безпеки і оборони та Уряду, Міненерговугілля, спільно із науковими фахівцями, громадськими організаціями та за підтримки народних депутатів України було розроблено Енергетичну стратегію України до 2035 року: «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність», яку схвалено розпорядженням Уряду від 18 серпня 2017 р. № 605-р.

Головними цілями прийнятої Енергетичної стратегії є:

- розвиток свідомого та енергоефективного суспільства;
- досягнення енергетичної незалежності;
- перехід на ринкові відносини в ПЕК;
- покращення інвестиційної привабливості галузі;
- інтеграція газових і електроенергетичних мереж в енергетичний простір ЄС;
- перехід на сучасну систему управління галуззю.

Виконання цілей Стратегії розділено на три основні етапи:

- Реформування енергетичного сектору (до 2020 року);
- Оптимізація та інноваційний розвиток інфраструктури (до 2025 року);
- Забезпечення сталого розвитку (до 2035 року).

Досягнення цілей, визначених Стратегією, передбачається здійснювати шляхом виконання відповідних планів заходів, реалізації яких створить умови для виведення енергетичного комплексу України на принципово новий, якісний рівень розвитку.

З метою виконання першого етапу Енергетичної стратегії України до 2035 року, Урядом схвалено План заходів з реалізації Енергетичної стратегії України до 2035 року «Безпека, енергоефективність та конкурентоспроможність» (розпорядження Кабінету Міністрів від 06.06.2018 № 497-р).

Відповідно до Енергетичної стратегії України до 2035 року, а також Положення про Міністерство енергетики та вугільної промисловості України Міністерством забезпечується формування та реалізація державної політики у наступних сферах державної політики:

Забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері Електроенергетичного комплексу

Оснoву електроенергетичного комплексу України складають енергоблоки теплових, атомних, гідро- та гідро-акумуляуючих електростанцій, які забезпечують виробництво електроенергії, та лінії електропередач напругою 0,4-750 кВ, якими забезпечується передача та розподіл виробленої електроенергії до кінцевого споживача.

В об'єднаній енергетичній системі України найбільші генеруючі потужності представлені 12 ТЕС, які входять до складу енергогенеруючих компаній АТ «ДТЕК Дніпроенерго», ПАТ «Донбасенерго», АТ «ДТЕК Західенерго», ПАТ «Центренерго», ТОВ «ДТЕК Східенерго»; 4 АЕС оператором яких є ДП «НАЕК «Енергоатом»; 7 ГЕС та 2 ГАЕС, які входять до складу ПрАТ «Укргідроенерго».

На сьогодні відбуваються зміни у формуванні енергетичної політики держави в частині переходу до нової моделі функціонування енергетичного сектору, в якій, зокрема, мінімізується домінування одного з видів виробництва енергії, та віддається велика перевага використанню енергії з альтернативних джерел та підвищенню енергоефективності.

У 2018 році генеруючими потужностями України вироблено 159,3 млн кВт·год електроенергії, що на 2,5 % більше ніж у 2017 році. Головними виробниками електроенергії, залишаються АЕС встановленою потужністю 13,8 МВт, які відпустили в ринок 79,6 млн кВт·год (54% всієї відпущеної в ринок електроенергії). ТЕС і ТЕЦ встановленою потужністю 30,4 МВт виробили 52,5 млн кВт·год (36%), ГЕС і ГАЕС встановленою потужністю 6,1 МВт згенерували 11,18 млн кВт·год (8%), а об'єкти відновлюваної енергетики встановленою потужністю 1,7 МВт відпустили в ринок 2,77 млн кВт·год (2%).

Постачання електричної енергії забезпечується оператором системи передачі (ПрАТ «НЕК «Укренерго») з допомогою 137 підстанцій (ПС) напругою 110-750 кВ загальною встановленою потужністю понад 78,7 тис МВА, а також 21,3 тис км магістральних і міждержавних повітряних ліній електропередачі (ПЛ) напругою 220-800 кВ.

Розподіл електричної енергії здійснюється 35 ліцензіатами з розподілу електричної енергії з допомогою 723,2 тис. км ПЛ напругою 0,4–150 кВ та 192,3 тис. од. ПС, ТП та РП 6–150 кВ.

Запровадження нового ринку електричної енергії

З метою виконання зобов'язань України за Договором про заснування Енергетичного Співтовариства та Угодою про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, зокрема на виконання вимог Третього енергетичного пакета ЄС прийнято Закон України «Про ринок електричної енергії України» (далі – Закон), який набув чинності у червні 2017 року.

Міністерством енергетики та вугільної промисловості виконано всі необхідні заходи для функціонування першого етапу реформи – запровадження з 01.01.2019 роздрібного ринку електричної енергії, а також здійснено усі необхідні заходи та розроблено необхідні нормативно-правові акти для запровадження з 01.07.2019 року повномасштабного ринку електричної енергії.

У зв'язку із проведеною роботою Міненерговугілля забезпечено продаж електричної енергії на електронних аукціонах за двосторонніми договорами, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 05.06.2019 № 499 «Про затвердження Порядку

проведення електронних аукціонів з продажу електричної енергії за двосторонніми договорами та Порядку відбору організаторів електронних аукціонів з продажу електричної енергії за двосторонніми договорами» та утворено аукціонний комітет з продажу електричної енергії..

Важливим при введенні нового ринку електроенергії є врахування соціального аспекту. З метою збереження ціни електричної енергії для населення запроваджено механізм покладення спеціальних обов'язків відповідно до розробленої Міненерговугілля та прийнятої Урядом постанови від 05.06.2019 № 483 «Про затвердження Положення про покладення спеціальних обов'язків на учасників ринку електричної енергії для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії», що забезпечуватиме компенсацію різниці між ринковою і регульованою цінами на електроенергію для населення.

Крім цього, згідно Закону протестовані та введені в дію на відповідних сегментах ринку електричної енергії програмні комплекси оператора ринку, гарантованого покупця та оператора системи передачі.

З 30 червня на базі платформи XMtrade/PXS державного підприємства «Оператор ринку» успішно відбуваються торги на ринку «на добу наперед», а з 01.07.2019 на внутрішньодобовому ринку. Також з 01.07.2019 здійснюються операції купівлі-продажу електроенергії на платформі балансуючого ринку та ринку допоміжних послуг Market Management System (ДП «НЕК «Укренерго»).

Запровадження нового ринку електричної енергії дозволило відкрити імпорту електроенергії в Україну, вже протягом 1-7 липня 2019 року вперше імпортовано через «Енергоострів Бурштинської ТЕС» зі Словаччини 37,705 млн кВт-год електроенергії. За той же період експорт електроенергії з «Енергоострова Бурштинської ТЕС» становив 77,743 млн кВт-год. Експорт здійснювався в такі країни, як Угорщина, Словаччина та Румунія».

Старт нової моделі ринку скасував регуляторні обмеження для імпорту електроенергії в Україну. Саме імпорвні поставки наразі є найвагомішою умовою для створення прозорої конкуренції серед українських виробників електроенергії.

Слід зазначити, що в умовах нового ринку електроенергії порушень в роботі енергосистеми не відбулося. Графіки аварійних відключень споживачів та графіки погодинного відключення оператором системи передачі та операторами системи розподілу не застосовувались.

Разом з тим повідомляємо, що на щоденних селекторних нарадах, які відбуваються у Міненерговугілля, розглядаються проблемні питання які виникають у часників учасників ринку під час участі на різних сегментах ринку електроенергії та обговорюються шляхи їх вирішення.

Державна технічна політика в електроенергетичному комплексі

Важливим завданням Міненерговугілля є формування виваженої державної технічної політики для реалізації задекларованої в Законі України «Про ринок електричної енергії» можливості надання споживачам якісних послуг з постачання електричної енергії, управління попитом, а також можливість впливати на власні рахунки.

Згідно з Енергетичною стратегією України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність» (далі – Енергетична стратегія), на етапі реформування енергетичного сектору (до 2020 року) визначено основні заходи для реалізації стратегічних цілей у сфері магістральних та дистрибуційних електромереж, зокрема, підвищення ефективності та економічності

роботи розподільчих електричних мереж шляхом переведення на більш високий клас напруги; збільшення частки встановлених SMART систем; забезпечення зниження технологічних втрат електроенергії в електромережі з сьогоднішніх в середньому 11,5% від відпуску електроенергії в мережу до 7,5% у 2035 році тощо.

На підставі аналізу стану основних показників надійності (безперервності) електропостачання для операторів систем розподілу були визначені індекс середньої тривалості довгих перерв в електропостачанні в системі (SAIDI), індекс середньої частоти довгих перерв в електропостачанні в системі (SAIFI) та розрахунковий обсяг невідпущеної електроенергії (ENS) по Україні. У 2018 році загальний показник SAIDI по Україні становив 696 хв., що значно перевищує прогностичні значення, передбачені вимогами Енергетичної Стратегії України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність», а також порівняно зі значеннями для країн ЄС.

Основними причинами такого фактичного значення показників втрат в мережах та основних показників надійності (безперервності) електропостачання є:

- незадовільний технічний стан об'єктів електричних мереж (частка електричних мереж, які потребують капітального ремонту, реконструкції чи повної заміни становить 52 %);
- якість технічного обслуговування електричних мереж.

Згідно із затвердженими Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг інвестиційними програмами операторів систем розподілу (далі – ОСР) поточний рівень інвестування у розподільчі мережі в середньому на рік складає 2,8 млрд. грн.

Якщо оцінювати суму необхідних інвестицій в розподільчі мережі з точки зору перспективи то відповідно до Планів розвитку електричних мереж на 2016-2020 рр. для реалізації всіх заходів, передбачених п'ятирічними планами, необхідно залучити 68,5 млрд. грн. Тобто, в середньому на рік – 13,6 млрд. грн., що на 11,0 млрд. грн. більше від фактичного фінансування в розподільчі електричні мережі.

Зазначене призводить до недостатнього фінансування пріоритетних та «пілотних» проектів.

Отже, для виконання ОСР обсягів повної заміни обладнання мереж:

- для ПЛ необхідно - близько 40 років;
- для ТП (РП) та ПС – близько 20 років.

Отже за відсутності додаткових джерел фінансування ремонтно-експлуатаційних робіт на об'єктах електромереж, процес їх старіння зупинити неможливо.

Крім того, ОСР, в умовах їх монопольного становища не проявляють зацікавленості до впровадження «пілотних» проектів з розвитку розподільчих електричних мереж без додаткового фінансового стимулювання.

Тому в зазначеній ситуації важлива злагоджена взаємодія між всіма зацікавленими сторонами на рівні централізованої політики щодо єдиного управлінського та технічного підходу до практичного впровадження проектів з підвищення

енергоефективності роботи електричних мереж, зокрема, шляхом додаткового фінансового стимулювання операторів систем розподілу, в тому числі за рахунок інвестиційних програм.

Одним з шляхів забезпечення достатнього фінансування практичного впровадження проєктів з підвищення енергоефективності роботи електричних мереж є перехід до нової моделі тарифоутворення – «РАВ регулювання», результативність якої доведена на практиці багатьма країнами ЄС.

Наявність додаткового фінансового стимулювання операторів систем розподілу дозволить оптимізувати терміни впровадження «розумних мереж» в Україні, що повинно надати можливість споживачам електричної енергії скористатися перевагами реформованого ринку на отримання якісних послуг з постачання, управління своїм попитом та, як наслідок, власним рахунком за спожиту електроенергію.

Безпека постачання електричної енергії споживачам

Безпека постачання електричної енергії оцінюється відповідно до Правил про безпеку постачання електричної енергії, затверджених наказом Міненерговугілля від 27.08.2018 № 448.

Для забезпечення безпеки постачання електричної енергії Міненерговугілля щороку:

- затверджує Прогнозний баланс електричної енергії ОЕС України на наступний рік та оприлюднює його на своєму офіційному веб-сайті відповідно до Порядку формування прогнозного балансу електричної енергії об'єднаної енергетичної системи України на розрахунковий рік, затвердженого наказом Міненерговугілля від 26.10.2018 № 539.

- оцінює ризики та стан безпеки постачання електричної енергії, виходячи з результатів моніторингу безпеки постачання електричної енергії, та у разі потреби визначає превентивні заходи на наступний календарний рік.

- затверджує тип та обсяги резервів палива для теплових електростанцій на наступний календарний рік.

З метою запобігання відключення споживачів Міненерговугілля переглянуто нормативно-правові акти, які врегульовують питання застосування графіків обмеження та аварійного відключення споживачів та направлено Регулятору для включення їх додатками до Кодексу системи передачі.

З метою запобігання виникненню надзвичайних ситуацій техногенного характеру в результаті обмеження (відключення) споживачів Міненерговугілля розроблено Порядок забезпечення постачання електричної енергії захищеним споживачам. Споживачі, які на сьогодні мають затвержені акти екологічної, аварійної або технологічної броні, за умови здійснення попередньої оплати, протягом дев'яти місяців з набуття чинності постанови Кабінету Міністрів України від 27.12.2018 № 1209 (з 1 лютого 2019 року) перебувають в статусі захищених споживачів та звертаються до Міжвідомчої комісії з надання статусу захищеного споживача.

Разом з тим, враховуючи, що питання водопостачання, в тому числі й неконтрольованої території Донецької області, є гостросоціальним, розроблено та прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 570 «Про внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України», відповідно до якої заборонено відключення КП «Компанія «Вода Донбасу» від електропостачання на час проведення операції Об'єднаних сил.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 570 Мінрегіону необхідно забезпечити визначення джерел фінансування для оплати поточного споживання електричної енергії КП «Компанія «Вода Донбасу». Загальна заборгованість КП «Компанія «Вода Донбасу» за спожиту електричну енергію перед ДПЗД «Укрінтеренерго» складає 310,00 млн. грн., джерела фінансування не визначені.

На сьогодні головними ризиками безпеки постачання є низький рівень запасів вугілля на складах ТЕС, не вирішено питання щодо заборгованості за спожиту електричну енергію, яка утворилась станом на 01.01.2019, незадовільний рівень розрахунків споживачів постачальника «останньої надії» за спожиту електричну енергію з 01.01.2019. Шляхи вирішення наведені в таблиці.

Забезпечення синхронізації ОЕС України із енергосистемою синхронної зони континентальної Європи ENTSO-E

Метою інтеграції в електроенергетичній сфері є забезпечення синхронної роботи ОЕС України із енергосистемою синхронної зони континентальної Європи ENTSO-E. Максимальна потужність передачі електричної енергії до/з ENTSO-E в разі повної синхронізації складатиме 4 ГВт, що надасть додаткові можливості для балансування енергосистеми та створення умов до більш досконалої конкуренції на енергетичних ринках. При успішному виконанні заходів з підготовки до інтеграції цих енергосистем, ОЕС України може об'єднатися з енергосистемою синхронної зони континентальної Європи до 2025 року.

28 червня 2017 р. у Брюсселі під час проведення Асамблеї ENTSO-E відбулась церемонія підписання «Угоди про умови майбутнього об'єднання енергосистем України та Молдови з енергосистемою континентальної Європи».

З метою виконання комплексу організаційних і технічних заходів щодо забезпечення синхронізації об'єднаної енергетичної системи України з об'єднанням енергетичних систем держав - членів Європейського Союзу, Кабінетом Міністрів України затверджено розпорядження від 27.12.2018 № 1097-р «Про затвердження плану заходів щодо синхронізації об'єднаної енергетичної системи України з об'єднанням енергетичних систем держав - членів Європейського Союзу» (далі – план заходів).

В рамках реалізації плану заходів та на виконання Угоди про умови майбутнього приєднання енергосистеми України до континентальної європейської енергосистеми ENTSO-E проведені випробовування систем автоматичного регулювання збудження генераторів та систем автоматичного регулювання частоти та потужності енергоблоків. Випробовування проводились в рамках затвердженого плану і відповідно до узгодженого з ENTSO-E переліку енергоблоків електричних станцій.

Проведення випробувань завершено 26 квітня 2019 року. Звіти щодо результатів випробувань передані консорціуму операторів системи передачі ENTSO-E для подальшого використання при створенні спільної математичної моделі енергосистем.

Сталий розвиток відновлюваної енергетики як складової частини електроенергетичного комплексу України

Питання стимулювання розвитку відновлювальної енергетики є одним із пріоритетів державної політики України в електроенергетичному комплексі та інструментом гарантування енергетичної безпеки держави. Зростання частки відновлюваної енергетики передбачено Енергетичною стратегією України до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність», Національним планом дій з відновлюваної енергетики до 2020 року. Основними нормативно-правовими актами, що регулюють сферу відновлюваної енергетики є закони України «Про альтернативні джерела енергії» (далі – Закон про АДЕ), «Про ринок

електричної енергії», «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг», ряд актів вторинного законодавства.

У коротко- та середньостроковому горизонті (до 2025 року) Енергетична стратегія України прогнозує зростання частки відновлюваної енергетики до рівня 12 % від загального первинного постачання електроенергії та не менше 25 % - до 2035 року (включаючи всі гідрогенеруючі потужності та термальну енергію). При цьому в кінцевому споживанні електроенергії частка відновлюваних джерел енергії (далі – ВДЕ) має складати 20% (38тис. ГВт· год, з них 25 тис. ГВт· год, або 12% річного очікуваного річного електроспоживання мають виробляти сонячні, вітрові, біоенергетичні станції (далі – СЕС, ВЕС, БіоЕС відповідно).

Не зважаючи на досить низькі поточні обсяги виробництва електроенергії з альтернативних джерел (близько 1,9 % від загальної генерації в 2018 році), темпи приросту потужності об'єктами відновлювальної енергетики України є суттєвими – на 30 % (290 МВт) за 2017 рік, на 66 % (849 МВт) за 2018р, та на 77 % за перше півріччя 2019 року (+1637 МВт). Загальний обсяг приєднаної до об'єднаної електроенергетичної системи України встановленої потужності об'єктів відновлювальної енергетики станом на II квартал 2019 року перевищує 3,7 ГВт, а обсяг виробництва електроенергії з альтернативних джерел за перше півріччя 2019 року склав 2,44 млрд кВтгод, що на 83 % вище, ніж за аналогічний період минулого року.

Наведена вище динаміка спричинена прийнятою в Україні системою підтримки, що здійснюється за моделлю feed-in-tariff (фіксований «зелений» тариф), який уведений 2009 року Законом про АДЕ. Цей тариф диференційований по типам електроустановок і рокам введення об'єктів в експлуатацію і на сьогодні є одним із найвищих серед країн ЄС – на рівні 10-18 євроцентів за 1 кВт/год.

Водночас, така модель не сформувала підходу до сталого розвитку відновлюваної енергетики в Україні в економічно ефективний і технічно оптимальний спосіб. Подальше зростання частки генерації на СЕС і ВЕС в рамках поточної моделі підтримки за «зеленим» тарифом породжує ряд проблем, пов'язаних як з високою вартістю виробленої «зеленої електроенергії», так і з обмеженими можливостями ОЕС України до інтеграції таких об'єктів.

Тому, з метою створення сприятливих умов для сталого розвитку відновлювальної енергетики з урахуванням кращих світових практик, Верховною Радою України на засіданні від 25.04.2019 було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення конкурентних умов виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії» № 2712-VIII (далі – Закон), який набрав чинності 22.05.2019. Закон, що розроблявся за активної участі Міненерговугілля, інших ЦОВВ та установ, вносить ряд змін до Закону про АДЕ, «Про ринок електричної енергії», «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» які, серед іншого, передбачають запровадження конкурентної моделі стимулювання розвитку відновлювальної енергетики шляхом проведення аукціонів на квоти підтримки для СЕС, ВЕС, БіоЕС, малих ГЕС, інших видів ВДЕ.

Наразі, відбувається процедура імплементації нової моделі підтримки ВДЕ відповідно до Плану організації підготовки проектів актів, що схвалений на засіданні Кабінету Міністрів України 26.06.2019 (протокол № 24) і передбачає розроблення у стислі терміни більше 20 нормативно-правових актів вторинного законодавства. Серед них 9 постанов Кабінету Міністрів України, накази

Міненерговугілля та Мінприроди, постанови НКРЕКП. А також – реалізацію низки організаційних і технічних заходів, включно з розробленням програмного забезпечення, необхідних для проведення аукціонів на квоти підтримки.

На виконання Плану, в Міненерговугілля, наказом від 17.07.2019 № 308 утворено Робочу групу з підготовки до впровадження конкурентних умов виробництва електричної енергії з альтернативних джерел. Основними завданнями робочої групи є забезпечення координації між органами, відповідальними за виконання Плану імплементації, розроблення узгоджених пропозицій та проектів актів, необхідних для реалізації положень Закону № 2712-VIII. А також, координація проведення пілотного аукціону і розроблення за його результатами рекомендацій з подальшого удосконалення конкурсної процедури.

Проведення регулярних аукціонів на квоти підтримки передбачено з 2020 року. Очікується, що запровадження аукціонів призведе до ряду позитивних змін для споживачів електричної енергії, енергогенеруючих компаній, що використовують відновлювані джерела енергії, органів державної влади та їх установ. Зокрема:

- споживачі матимуть нижчий тариф на електроенергію в порівнянні з системою підтримки за фіксованим «зеленим» тарифом;
- органи державної влади та оператор системи передачі отримають регуляторні механізми щодо контролю обсягу та технологій ВДЕ, які дозволять узгодити розвиток відновлювальної енергетики з розвитком електроенергетичного комплексу в цілому. Це сприятиме забезпеченню балансової надійності енергосистеми, операційної безпеки та економічності її режимів;
- енергогенеруючі компанії, потенційні інвестори отримають довготривалу стабільну підтримку терміном на 20 років, що дозволить залучати дешеві кредитні ресурси, створювати промислові потужності для виробництва компонент об'єктів відновлювальної енергетики на території України.

Розвиток гідроенергетики

Гідроелектростанції являють собою найбільш мобільну групу енергогенеруючих потужностей, які економічно ефективно забезпечують резерв потужності, який має використовуватися в системі регулювання частоти та потужності.

З метою реалізації державної політики щодо розвитку гідроенергетики розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13.07.2016 № 552-р затверджено Програму розвитку гідроенергетики на період до 2026 року (далі – Програма). Відповідно до Програми сьогодні здійснюється будівництво Дністровської (I та II черги будівництва) та Ташлицької ГАЕС (гідроагрегат № 3).

У 2014 році введено в експлуатацію гідроагрегат № 2 Дністровської ГАЕС (324 МВт в генераторному режимі та 421 МВт в насосному режимі), а у 2016 році гідроагрегат № 3 (324 МВт в генераторному режимі та 421 МВт в насосному режимі). Таким чином, встановлену потужність ГАЕС збільшено на 648 МВт, яка на сьогодні складає 942 МВт (у генераторному режимі). На сьогодні здійснюються роботи з будівництва гідроагрегату №4 (324 МВт в генераторному режимі та 421 МВт в насосному режимі), який планується ввести в експлуатацію у 2020 році.

Потужності Дністровської ГАЕС, як аварійний та частотний резерв, будуть задіяні при інтеграції енергосистеми України в європейську енергосистему для покриття попиту на маневрову електроенергію із забезпеченням вимог щодо якості електроенергії.

Започатковано будівництво Канівської ГАЕС (потужність в генераторному режимі 1000 МВт, в насосному – 1120 МВт). Здійснюються роботи по залученню іноземних інвестицій. Наразі розроблено інвестиційний проект «Будівництво Канівської ГАЕС»,. Який пройшов державну експертизу для подальшої участі у відборі інвестиційних проектів, для яких може надаватися державна підтримка.

Здійснюються заходи із збільшення загальної потужності Каховського гідровузла шляхом реалізації проекту будівництва Каховської ГЕС-2. У 2017 році Кабінетом Міністрів України схвалено техніко-економічне обґрунтування будівництва Каховської ГЕС-2, згідно з яким встановлена потужність Каховської ГЕС-2 - 250 МВт. Наразі здійснюються роботи з виконання проектно-вишукувальних робіт стадії «Проект». Будівництво додаткових агрегатів дозволить підвищити добове використання в пікові та напівпікові періоди стоку всіма турбінами Каховської ГЕС до 95%.

Реалізується проект «ГЕС Укргідроенерго. Реконструкція. II черга. Коригування». Проект реалізується з 2006 року відповідно до Угоди про позику між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку. Згідно з проектом підлягають реконструкції – 73 г/а. Тривалість реконструкції – 12 років.

За період 2014-2018 роки після завершення реконструкції збільшено потужність електрогенеруючого обладнання ГЕС ПрАТ «Укргідроенерго» на 48,4 МВт. Станом на 01.07.2019 встановлена потужність електрогенеруючого обладнання ГЕС ПрАТ «Укргідроенерго» становить 5758,1 МВт.

Реалізація проекту дозволить збільшити термін експлуатації обладнання та гідротехнічних споруд на 30-40 років, підвищити установлену потужність на 245,2 МВт, підвищити середньо багаторічний виробіток електроенергії на 207,3 млн. кВт/год.

В електроенергетичній галузі за період з 2015 – 2018 роки відбулося збільшення обсягів освоєння капітальних вкладень у порівнянні з відповідними періодами минулих років, а саме:

- 2014 рік – 11547,7 млн грн (74% до 2013 року);
- 2015 рік – 11693,0 млн грн (101% до 2014 року);
- 2016 рік – 13 984,2 млн грн (120% до 2015 року);
- 2017 рік – 14595,7 млн грн (104% до 2016 року);
- 2018 рік – 21 680,7 млн грн (148% до 2017 року);
- I півріччя 2019 року – 8179,8 млн грн (99% до 2018 року).

Забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері Ядерно-енергетичного та атомно-промислового комплексу

Реалізацію державної політики у сфері ядерно-енергетичного та атомно-промислового комплексу здійснюють такі підприємства:

державне підприємство «Національна атомна енергогенеруюча компанія «Енергоатом» створене у жовтні 1996 р. Компанія є оператором чотирьох діючих атомних електростанцій України, на яких експлуатується 15 атомних енергоблоків, з яких 13 типу ВВЕР-1000 і два – ВВЕР-440, загальною встановленою потужністю 13 835 МВт, 2 гідроагрегати Ташлицької ГАЕС встановленою потужністю 302 МВт та 2 гідроагрегати Олександрівської ГЕС встановленою потужністю 11,5 МВт. «Енергоатом» забезпечує близько 55% потреби України в електроенергії, в осінньо-зимові періоди цей показник сягає 70%;

державний концерн «Ядерне паливо», до складу якого входять ДП «Смоли», ДП «Бар'єр», ДП «Український науково-дослідний та проектно-розвідувальний інститут промислової технології» та ДП «Східний гірничо-збагачувальний комбінат» (згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10.07.2019 № 534 перебуває на стадії приєднання до ДП «НАЕК «Енергоатом»);

За цей час зроблено:

- відповідно до розробленого Міненерговугілля та затвердженого Урядом розпорядження від 07.06.2019 № 380-р розпочато будівництво централізованого сховища відпрацьованого ядерного палива реакторів типу ВВЕР (дозволить зменшити залежність від послуг спеціалізованих підприємств РФ та зекономити не менше 150 млн. дол. США щорічно)

- Міненерговугілля розроблено, а Урядом схвалено техніко-економічне обґрунтування будівництва енергоблоків №№ 3, 4 Хмельницької АЕС (дозволить обґрунтувати прийняття рішення щодо розміщення, проектування та будівництва енергоблоків з метою збільшення енергетичної безпеки країни, обсягів виробництва електроенергії (до 16226 млн. кВт/рік))

- здійснені заходи щодо диверсифікації джерел постачання ядерного палива на вітчизняні АЕС

- Міненерговугілля розроблено та схвалено Кабінетом Міністрів України проекти будівництва комплексів з переробки радіоактивних відходів на Запорізькій АЕС та Рівненській АЕС

- відповідно до розробленої Міненерговугілля та затвердженої Кабінетом Міністрів України постанови продовжено термін дії до 2023 року Комплексної (зведеної) програми підвищення рівня безпеки енергоблоків атомних електростанцій (дозволить знизити рівень небезпеки техногенного характеру, впровадити заходи, направлені на запобігання аваріям та створити необхідні умови для продовження строків експлуатації енергоблоків). В рамках реалізації Програми продовжено термін експлуатації 9 енергоблоків

- Міненерговугілля розроблено та затверджено Урядом розпорядження про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції Державної цільової економічної програми розвитку атомно-промислового комплексу до 2020 року

- Міненерговугілля розроблено та затверджено Урядом розпорядження про реорганізацію ДП «СхідГЗК» шляхом приєднання до ДП «НАЕК «Енергоатом»

- на виконання розробленої Міненерговугілля та затвердженої Урядом постанови започатковано реалізацію пілотного проекту «Енергетичний міст «Україна-Європейський Союз» (*інтеграція української енергосистеми в об'єднану енергосистему Європи, що є ключовим пріоритетом політики енергетичної незалежності України*)

- Міненерговугілля розроблено Положення про міжвідомчу раду із здійснення загального управління та координації дій за введенням в експлуатацію та подальше функціонування ядерної підкритичної установки «Джерело нейтронів, засноване на підкритичній збірці, що керується лінійним прискорювачем електронів», затверджене постановою Кабінету Міністрів України

- реалізація проекту технічної підтримки ЄС «Екстрені заходи з ліквідації аварійного стану Придніпровського хімічного заводу (ПХЗ) у м. Кам'янське (колишній Дніпродзержинськ) в Україні»

- здійснюється співпраця з МАГАТЕ та іншими міжнародними організаціями в рамках проектів технічного співробітництва.

Забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері Вугільно-промислового комплексу

Вугільно промисловий комплекс України складається із приватного та державного сектору. В Україні на підконтрольній території (станом на 01.01.2019) запаси вугілля експлуатує 11 державних вугледобувних підприємств до складу яких входить 33 шахти загальною виробничою потужністю 11,7 млн. т. Приватний вугледобувний сектор представлений 16 шахтами, переважна більшість яких перебуває в концесії у ТОВ «ДТЕК».

На даний час у підпорядкуванні Міненерговугілля, тільки 1 шахта (3%) працює менше 30 років з початку вуглевидобутку. Термін експлуатації 6 шахт (18,2%) становить від 30 до 50 років, 15 шахт (45,5%) - 50-70 років, а 11 шахт (33,4%) - понад 70 років.

13 збиткових вугледобувних підприємств знаходяться на стадії ліквідації. 5 шахт знаходяться на стадії підготовки до ліквідації

На двох ліквідованих шахтах утримується водовідливні комплекси будівництво і реконструкція яких були передбачені проектами ліквідації шахт.

Державний науково-технічний та проектний потенціал галузі складається з 8 інститутів.

Стан справ у сфері вугільно-промислового комплексу характеризується наступними ключовими показниками: обсягом видобутку на вугледобувних підприємствах, собівартістю 1 тони готової товарної вугільної продукції (ГТВП), чисельністю працівників на державних вугледобувних підприємствах, обсягом бюджетної підтримки на покриття збитків та загальною кредиторською заборгованістю державних вугледобувних підприємств.

Тенденції впродовж 2016-2019 рр. характеризується падінням обсягів видобутку вугледобувними підприємствами України, збільшення обсягу державної підтримки вугледобувних підприємств на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції, імпортозалежність та зменшення кількості працівників державних вугледобувних підприємств. Видобуток рядового вугілля:

- у 2016 році склав 40,9 млн. тонн,
- у 2017 році – 34,9 млн. тонн,
- у 2018 році – 33,8 млн. тонн,
- у I півріччі 2019 року – 15,3 млн. тонн.

Видобуток рядового вугілля державними вугледобувними підприємствами у 2016 році склав 5,8 млн. т, у 2017 році – 4,8 млн. т., у 2018 році – 4,1 млн. т., у I півріччі 2019 року – 1,85 млн. т. Частка видобутку рядового вугілля державними вугледобувними підприємствами у 2016 – 2018 роках складає приблизно 13% від загального обсягу видобутку в Україні, водночас кількість державних шахт майже вдвічі перевищує кількість приватних.

На державних вугледобувних підприємствах собівартість 1 тони ГТВП за 12 місяців 2018 року склала 3200 грн, а за I півріччі 2019 року – 3860 грн. При цьому у структурі собівартості оплата праці та нарахування на оплату праці складають майже 50%. Витрати із собівартості готової товарної вугільної продукції за I півріччя 2019 року склала 4 869,0 млн. грн та зросли на 345,5 млн. грн, або на 7,6 % порівняно з відповідним періодом 2018 року.

Обсяг бюджетної підтримки державних вугледобувних підприємств у 2018 році склав 3 726 млн. грн, з яких на покриття збитків – 2 617 млн. грн. В свою чергу, на технічне переоснащення та модернізацію було виділено лише 484 млн грн.

Обсяг готової товарної вугільної продукції, виробленої державними підприємствами, за 6 місяців 2019 року становив 1 255,4 тис. т., що менше на 85,3 тис. т. ніж заплановано (-6,4 % до плану) та на 89,7 тис. т. до відповідного періоду 2018 року.

Вартість товарної вугільної продукції за цей же період склала 2 732,4 млн. грн, що на 110,1 млн. грн, або на 3,9 % менше ніж у відповідному періоді попереднього року. За рахунок зростання цін на вугільну продукцію в середньому на 3,0 % у порівнянні із 2018 роком дозволило отримати 292,4 млн. грн додаткового доходу, але за рахунок втрати обсягу товарної продукції позитивний результат зменшено на 402,5 млн. гривень.

Ціна 1 тонни рядового вугілля зросла на 6,0 %, а продуктів збагачення на 5,4 %. Середня ціна 1 тонни товарної вугільної продукції з урахуванням її якості за 6 місяців 2019 року становить 2 176,5 грн, що на 63,3 грн більше ніж за 6 місяців 2018 року. Обсяг бюджетних дотацій на 1 т видобутку рядового вугілля у 2016 році складав 368 грн, в 2017 – 525 грн, в 2018 – 718 грн.

Тривалий дефіцит власних та бюджетних коштів на технічне переоснащення вугледобувних підприємств, що зареєстровані та провадять свою діяльність на території, на якій органи державної влади здійснюють у повному обсязі свої повноваження, (у 2013-2017 роках фінансування технічного переоснащення з державного бюджету не здійснювалося зовсім), призвів до того, що на вугледобувних підприємствах було введено в роботу:

- у 2015 році із запланованих 32 лав лише 20 нових очисних вибоїв;
- у 2016 році – 15 нових вибоїв;
- у 2017 році – 25 лав;
- у 2018 році – 16 лав, проти 73, що були введені у 2013 році.

Кількість діючих очисних вибоїв станом на 01.07.2019 становить лише 36 (з довжиною діючої лінії 5 896 м) проти 48 вибоїв (з лінією 7 814 м) на 01.01.2016.

З причин відсутності гірничошахтного обладнання видобуток вугілля з 11 очисних вибоїв здійснюється відбійними молотками (ДП «Мирноградвугілля», ДП «Торецьквугілля», ДП «Первомайськвугілля» та ПАТ «Лисичанськвугілля»). Повністю відсутній очисний фронт на шахтах «1-3 Новогродівська», «Привільнянська» та «Новодружеська».

Відповідно до зведених результатів інвентаризації дебіторсько-кредиторської заборгованості загальна дебіторська заборгованість вугледобувних підприємств станом на 31.12.2018 сягала 1 182,9 млн. гривень. Протягом I півріччя 2019 року дебіторська заборгованість зменшилася на 81,7 млн. грн, або на 6,9 % і станом на 30.06.2019 становить 1 101,2 млн. гривень.

Кредиторська заборгованість станом на 30.06.2019 становить 26 309,9 млн. грн, що на 1 831,8 млн. грн більше ніж на початок року.

У структурі кредиторської заборгованості найбільшу питому вагу 31,4 % становить заборгованість за електроенергію – 8 263,4 млн. гривень.

Заборгованість за розрахунками:

- з бюджетом складає 3 822,8 млн. грн або 14,5 %;
- з фондами соціального страхування 4 415,7 млн. грн або 16,8 %.

Крім того, кредиторська заборгованість за вугілля становить 2 009,2 млн. грн або 7,6 %, з якої 1 987,7 млн. грн одержані аванси.

Станом на 01.05.2016 на державних вугледобувних підприємствах працювало 50223 працівників, на 01.01.2017 – 47937 працівників. Облікова чисельність персоналу за 8 місяців 2016 рік скоротилася на 4,6%. Станом на 01.01.2018 на державних вугледобувних підприємствах працювало 44137 працівників. Облікова чисельність персоналу за 2017 рік скоротилася на 8%. Станом на 01.01.2019 на державних вугледобувних підприємствах працювало 40145 працівників. Облікова чисельність персоналу за 2018 рік скоротилася на 9,1%. Станом на 01.07.2019 на облікова чисельність персоналу на державних вугледобувних підприємствах складає 38952 працівники. Таким чином, динаміка свідчить про постійне скорочення чисельності працівників і відтік кадрів.

Ключові акти, що визначають напрямки реалізації державної політики:

- Енергетична стратегія України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність».
- Концепція реформування та розвитку вугільної промисловості на період до 2020 року та План заходів з її виконання на 2017 рік, схвалені розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 травня 2017 р. № 733-р.
- Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.

- Концепція створення системи соціальної підтримки працівників підприємств вугільної галузі та населення територій, на яких розміщуються вугледобувні та вуглепереробні підприємства, що перебувають у стадії ліквідації (консервації), схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 5 грудня 2012 р. № 990-р.
- Цілі сталого розвитку до 2030 року, представленим Урядом України в Національній доповіді «Цілі сталого розвитку: Україна» 15 вересня 2017 р.
- План заходів з реалізації етапу «Реформування енергетичного сектору (до 2020 року)» Енергетичної стратегії України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність».
- Середньостроковий план пріоритетних дій Уряду до 2020 року.
- План пріоритетних дій Уряду на 2019 рік.

Досягнення в сфері (здобутки Міненерговугілля):

Схвалено Концепцію реформування та розвитку вугільної промисловості на період до 2020 року та План заходів з її виконання (розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 травня 2017 р. № 733-р).

Підготовлено та Урядом прийнято постанову «Про внесення змін до пункту 17 Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами» (постанова Кабінету Міністрів України від 26 червня 2019 р. № 698), яка передбачає внесення змін до спеціальних дозволів у разі проведення реорганізації (приєднання) державних підприємств-надрокористувачів та забезпечує оформлення на державне підприємство «Національна вугільна компанія» спеціальних дозволів на користування надрами приєднаних до нього вугільних підприємств.

Протягом 2018 року Міненерговугілля вживались заходи щодо залучення фінансових ресурсів у вугільну галузь.

Так, вугледобувними підприємствами у 2017 році розроблено 6 інвестиційних проектів на загальну суму 1 054,9 млн гривень. Відповідно до цих інвестиційних проектів, планувалося придбати обладнання для підготовлених у 2017 році очисних вибоїв, що дозволило би збільшити обсяг видобутку вугілля та обсяг товарної вугільної продукції. Ресурсів кредитних установ під зазначені інвестиційні проекти залучити не вдалося.

Необхідний обсяг бюджетних коштів на технічне переоснащення у 2019 році становить 2 581,8 млн. гривень. При цьому з Державного бюджету у I півріччі 2019 року виділено лише 413,6 млн. грн, що становить 16,0 % від необхідного обсягу.

За бюджетною програмою «Реструктуризація вугільної галузі» у I півріччі 2019 року профінансовано заходи із технічного переоснащення та модернізації двох державних підприємств у сумі 383 613,6 тис. грн, а саме:

- ДП «Селидіввугілля» - 183 613,6 тис. грн;
- ДП «Львіввугілля» - 200 000,0 тис. гривень.

Крім того, за бюджетною програмою «Підтримка впровадження Енергетичної стратегії України» на вугледобувні підприємства спрямовано 30 000,0 тис. грн, а саме:

- ДП «Шахтоуправління «Південнодонбаське № 1» - 15 000,0 тис. грн;
- ДП «Волиньвугілля» - 15 000,0 тис. гривень.

Законом України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» за бюджетною програмою КПКВК 1101590 «Реструктуризація вугільної галузі» передбачено 630 000,0 тис. грн.

Протягом 2019 року з метою забезпечення виплати заробітної плати Урядом прийнято чотири рішення щодо збільшення видатків бюджету на виплату заробітної плати та погашення заборгованості з неї, а саме:

- розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.03.2019 № 222-р «Про перерозподіл деяких видатків державного бюджету, передбачених Міністерству енергетики та вугільної промисловості на 2019 рік» щодо збільшення видатків за бюджетною програмою КПКВК 1101590 «Реструктуризація вугільної галузі» на 316 000,0 тис. грн;

- розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.04.2019 № 224-р «Про виділення коштів з резервного фонду державного бюджету» щодо виділення Міністерству енергетики та вугільної промисловості 350 000,0 тис. грн для оплати праці та внесення обов'язкових платежів, пов'язаних з виплатою заробітної плати працівникам вугільної промисловості, на поворотній основі;

- постанову Кабінету Міністрів України від 05.06.2019 № 478 «Про внесення зміни до пункту 4 Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для реструктуризації вугільної галузі» щодо зменшення капітальних видатків на 295 500,0 тис. грн та збільшення на зазначену суму поточних видатків;

- постанову Кабінету Міністрів України від 26.06.2019 № 542 «Про внесення зміни до пункту 4 Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для реструктуризації вугільної галузі» щодо зменшення капітальних видатків на 320 886,4 тис. грн та збільшення на зазначену суму поточних видатків.

Таким чином, видатки бюджету на забезпечення виплати заробітної плати та погашення заборгованості з неї за період з березня по червень 2019 року збільшено на 1 282 386,4 тис. гривень. Бюджетні кошти за бюджетною програмою КПКВК 1101590 «Реструктуризація вугільної галузі» у сумі 1 462 386,4 тис. грн стовідсотково використані вугледобувними підприємствами на виплату зарплати та погашення заборгованості з неї.

За 6 місяців 2019 року (грудень 2018 року та 5 місяців 2019 року) вугледобувними підприємствами нараховано 3 107,3 млн. гривень. На виплату зарплати поточного року та погашення заборгованості з неї у I півріччі 2019 року спрямовано 2 636,2 млн. гривень.

Станом на 30.07.2019 заборгованість державних вугледобувних підприємств із заробітної плати за 2019 рік становить 454,6 млн. гривень.

Основними чинниками затримки із виплатою заробітної плати працівникам державних вугледобувних підприємств є: дефіцит коштів на здійснення заходів з технічного переоснащення та модернізації державних шахт, що не дозволяє збільшити обсяг видобутку вугілля та товарної вугільної продукції; відсутність стабільного збуту вугільної продукції;

несвоєчасні та неповні розрахунки за відвантажену споживачам вугільну продукцію, що негативно впливає на економічну діяльність підприємства;

зниження ціни 1 тонни вугільної продукції з червня 2019 року, що призводить до втрати доходу;

постійне відключення державних вугледобувних підприємств від енергозабезпечення в умовах дії оптового ринку електричної енергії ;

обмежені бюджетні видатки на часткове покриття витрат із собівартості товарної вугільної продукції.

Забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері Торфовидобувного комплексу

Стан справ у сфері торфовидобувного комплексу характеризується обсягами видобутку та переробки торфу в Україні. Основна частка (понад 80%) видобутку та переробки торфу припадає на державні підприємства ДК «Укрторф». До складу учасників ДК «Укрторф» належать 9 унітарних державних підприємств з видобутку та переробки торфу, виробництву та ремонту обладнання, сертифікації паливної продукції. На сьогодні тільки 5 з них здійснюють профільну діяльність, решта перебувають в занепаді (ліквідація, банкрутство, відсутність профільного виробництва). До основних причин поточного стану справ варто віднести виснаження сировинної бази та неможливість відведення земельних ділянок для розробки нових торфовищ, зношеність обладнання, низький рівень кваліфікації керівництва та персоналу підприємств, тощо. Приватна частка підприємств з видобутку та переробки торфу складається зі значної кількості малих комерційних структур та ФОПів, більшість з яких мають проблеми з дозвільними документами.

Ключовим завданням торфовидобувного комплексу є збільшення видобутку та переробки торфу в Україні з метою забезпечення вітчизняних споживачів відносно дешевим побутовим паливом. Тенденції впродовж 2016-2019 рр. – поступове падіння обсягів видобутку та переробки торфу у зв'язку з складною процедурою відведення земельних ділянок під розробку торфовищ та застаріле обладнання на державних торфовидобувних підприємствах. До основних досягнень в сфері (здобутки Міненерговугілля) варто віднести надпланове виконання виробничих показників ДК «Укрторф» в частині видобутку торфу та виробництва торф'яних брикетів в 2018-2019 рр.

Видобуток торфу державними торфовидобувними підприємствами у 2016 році склав 569,7 тис. т., обсяг виробництва паливної продукції (брикети, тощо) – 228,9 тис. т. У 2017 році видобуток торфу склав 515,8 тис. т, обсяг виробництва паливної продукції – 254 тис. т. (перевищує планове завдання на 35,5%). У 2018 році видобуток торфу склав 522 тис. т., обсяг виробництва паливної продукції – 259,7 тис. т. (перевищує планове завдання на 33%). За I півріччя 2019 року видобуток торфу державними торфовидобувними підприємствами склав 250,8 тис. т., обсяг виробництва паливної продукції – 107 тис. т. (перевищує планове завдання на 48%).

Головною негативною тенденцією впродовж 2016-2019 рр. є поступове падіння підготовлених до виймання запасів торфу через зменшення площ відведених для здійснення виробничої діяльності земельних ділянок. Причиною цього є занадто складна процедура відведення земельних ділянок під розробку торфовищ. Ще одним чинником, який не дозволяє нарощувати торфовидобуток та виробництво торфобрикетів є моральна та фізична застарілість технологічного обладнання на державних торфодобувних підприємствах.

З метою стимулювання розвитку видобування торфу та його переробки, Міненерговугілля спільно із ДК «Укрторф» вжито відповідні заходи:

- здійснено оптимізацію структури підприємств галузі, ліквідовані філії та дочірні підприємства, які відпрацювали власні запаси або діяльність яких була збитковою;
- здійснено концентрацію обладнання, машин та механізмів на перспективних підприємствах;
- залучено представників наукового середовища до вивчення та вирішення проблем торфодобувної промисловості на базі Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне) та Житомирського національного агроекологічного університету.

Ключові акти, що визначають напрямки реалізації державної політики:

- Цілі сталого розвитку до 2030 року, представленим Урядом України в Національній доповіді «Цілі сталого розвитку: Україна» 15 вересня 2017 р.
- Середньостроковий план пріоритетних дій Уряду до 2020 року.
- План пріоритетних дій уряду на 2019 рік.

Забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері Нафтогазового та нафтопереробного комплексу

Сфера видобування природного газу

Загальні запаси природного газу станом на 1 січня 2019 року складають 882,6 млрд м³, що забезпечить Україну на 42 роки за умови нинішніх темпів використання природного газу. Україна видобуває щороку лише 2,4% природного газу від загального запасу, у той час як більш розвинені країни видобувають близько 6%.

Головні тенденції впродовж 2016-2019 років характеризуються низькими темпами зростання обсягів видобутку природного газу в Україні, як державними, так і приватними компаніями. За роки незалежності України видобуток природного газу зменшився на 14%. У 2018 році імпортна частка природного газу у газовому балансі країни та становила близько 32% від загальних потреб. Вирішення проблеми енергобезпеки України є складовою частиною забезпечення її політичної незалежності.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 № 1079-р. Урядом було ухвалено Концепцію розвитку газовидобувної галузі України до 2020 року (далі- «Концепція») метою якої є збільшення обсягів видобутку природного газу і залучення інвестицій в галузь.

Відповідно до Концепції у 2018 році видобуток повинен був зрости до 22,5 млрд м³, у 2019 році – до 25,2 млрд м³; у 2020 році – до 27,5 млрд м³. Було заплановано, що Україна повністю відмовиться від імпортного газу.

Для досягнення цієї мети Україна повинна підвищити коефіцієнт вилучення природного газу на існуючих родовищах шляхом інтенсифікації видобутку, в тому числі буріння нових свердловин, будівництва нових дотискувальних компресорних станцій, застосування методів інтенсифікації видобутку та вдосконалення систем розробки резервуарів покладу.

Фактично за 2018 рік видобуто 20,98 млрд м³ природного газу. У порівнянні з 2017 роком видобутку зріс лише на 2,4%, що на 9,6% менше ніж було заплановано Концепцією. За I півріччя 2019 року видобуто 10,53 млрд м³ природного газу. У порівнянні з аналогічним періодом 2018 року, видобуток зріс на 3,4%, або на 361 млн м³.

Прогнозний видобуток природного газу, за умови збереження темпів видобутку, у 2019 році становитиме близько 21,4 млрд м³.

Незважаючи на те, що за два роки Урядом розроблено та прийнято низку нормативних і нормативно-правових актів згідно з планом заходів Концепції, який виконаний на 90% (станом на 23.11.2018), динаміка та приріст видобутку природного газу свідчить про не виконання планових показників 2018 року, що ставить під загрозу виконання Концепції.

Причини повільних темпів нарощення видобутку природного газу та досягання планових показників: зволікання терміном до двох років розроблення та прийняття відповідних проектів актів, які передбачені планом заходів; брак пропозиції спеціальних дозволів на користування нафтогазовими надрами. Нафтогазові аукціони з продажу спеціальних дозволів на користування нафтогазовими надрами не проводилися понад 677 днів протягом 2017 та 2018 років. Лише наприкінці 2018 року Держгеонадра провело перший за два роки аукціон з продажу спеціальних дозволів на користування надрами з метою геологічного вивчення на нафтогазових ділянках; також розпочалися перші міжнародні нафтогазові онлайн аукціони.

Сфера видобування нафти та газового конденсату

Стан справ у сфері характеризується наступними ключовими показниками: наявністю запасів, розвідкою, бурінням, видобуванням, фіскальним та ціновим регулюванням видобутку нафти, імпортом нафти та нафтопродуктів, ціноутворенням під час продажу видобутої нафти та газового конденсату державними та приватними нафтогазовидобувними підприємствами.

Головні тенденції сфери впродовж 2016-2019 рр. – падіння обсягів видобутку державними підприємствами та зростання обсягів видобутку приватними. Загальний обсяг видобування нафти та газового конденсату забезпечує виробництво близько 20% загального споживання нафтопродуктів в Україні. Видобуток нафти з газовим конденсатом склав у 2016 році – 2,2 млн. т, у 2017 році – 2,1 млн. т, у 2018 році – 2,2 млн. т., у I півріччі 2019 року – 1,1 млн. тонн. Видобування вуглеводнів в Україні здійснюють більше 100 суб'єктів господарювання з кількістю зайнятих на підприємствах працівників близько 50 тис. осіб. Головним

нафтовидобувним підприємством України є ПАТ "Укрнафта", частка якої у сфері видобутку нафти становить 67%. Частка ПАТ «Укргазвидобування» у сфері видобутку нафти та нафтового конденсату становить близько 21%.

Сфера видобування, транспортування та переробка нафти і нафтопродуктів

Стан справ у сфері транспортування нафти характеризується наступними ключовими показниками: обсяги транзиту нафти територією України, обсяги транспортування нафти нафтопереробним підприємствам України. Обсяги транзиту та транспортування нафти за останні три роки знаходяться, в цілому, на однаковому рівні. Обсяг транзиту нафти оператором нафтотранспортної системи України (АТ «Укртранснафта») в режимі транзиту до країн Західної Європи склав у 2016 році – 13,8 млн.т, у 2017 році – 13,9 млн.т, у 2018 році – 13,3 млн.т., у I півріччі 2019 року – 5,6 млн.т. Обсяг транспортування нафти нафтопереробним підприємствам України склав у 2016 році 1,4 млн.т, у 2017 році – 2,1 млн.т, у 2018 році – 2,1 млн.т., у I півріччі 2019 року – 1,1 млн.т.

Ключовим завданням сфери є підтримання нафтотранспортної системи України (НТСУ) в належному технічному стані, не зважаючи на зменшення обсягів транзиту України внаслідок диверсифікації Росією шляхів експорту нафти в Європу.

Стан справ у сфері переробки нафти та нафтопродуктів характеризується наступними ключовими показниками: обсягами переробки нафти (нафтопереробними та нафтохімічними підприємствами), глибиною переробки нафтопереробними підприємствами.

Головними тенденціями галузі є те, що Кременчуцький НПЗ та Шебелинський ГПЗ виробляють моторне пальне стандарту Євро-5, не зважаючи на зменшення обсягів переробки нафти та газового конденсату, внаслідок створення сприятливих (у першу чергу фіскальних) умов для імпорту нафтопродуктів (частка імпорту становить 80%). Діяльність нафтопереробних підприємств Лисичанська, Одеси, Надвірної, Дрогобича та Херсона у даний час зупинена. Необхідно здійснити дослідження можливості і доцільності відновлення діяльності зазначених нафтопереробних підприємств з подальшим відновленням виробництва, залучення партнерів до управління ними, їх продажем або виведенням з експлуатації.

Обсяги переробки нафтової сировини Кременчуцьким НПЗ впродовж останніх 3 років складають близько 2,5 млн.т/рік, Шебелинського ГПЗ – близько 0,5 млн.т/рік.

Наказом Міністерства енергетики від 11.06.2019 № 256 створено Робочу групу з розвитку сфери газо- нафтопереробки та транзиту сирої нафти для підготовки проектів Політичної ініціативи щодо розвитку даної сфери, проекту Концепції розвитку газо-нафтопереробки та Концепції розвитку нафтотранспортної системи України та планів заходів до зазначених Концепцій.

Питання функціонування ринку природного газу

1 жовтня 2015 року введено в дію Закон України «Про ринок природного газу», який є ключовим документом, що встановлює на українському ринку природного газу європейські норми, визначені в Третньому енергетичному пакеті.

Поставки імпортованого газу в Україну у 2018 році здійснювалися виключно з європейського газового ринку. У порівнянні з 2017 роком імпорт газу зменшився на 25% – з 14,1 млрд куб. м до 10,6 млрд куб. м. Водночас частка Нафтогазу в загальному обсязі імпорту природного газу в Україну збільшилася до 66% у 2018 році з 61% у 2017 році.

У 2018 році НАК «Нафтогаз» закуповував природний газ у 18 європейських постачальників (у 2017 році – 13). Жодна з цих компаній не постачала більше ніж 30% обсягу імпортованого Нафтогазом газу.

Природний газ до України у 2018 році імпортували 65 компаній (у 2017 році – 67 компаній). У другому та третьому кварталах 2018 року приватні імпортери суттєво зменшили обсяги імпорту природного газу порівняно з обсягами імпорту Нафтогазу. У 2018 році словацький напрямок залишався основним для поставок природного газу в Україну.

1 березня 2019 року розпочала роботу інформаційна платформа Оператора ГТС, завдяки чому газовий ринок України повністю перейшов на добове балансування. Таким чином, відбулася одна із ключових реформ в енергетичній галузі - відтепер Україна повністю синхронізована з Європою у режимі роботи газового ринку. Взяті в 2014 році зобов'язання Урядом України в рамках Угоди про асоціацію з Європейським Союзом виконані.

Нині потребує врегулювання питання провадження біржової та клірингової діяльності на ринку природного газу, а також здійснення регулювання в зазначених сферах діяльності, з врахуванням європейської практики та положень нормативних актів ЄС, зобов'язання з імплементації яких взяла на себе Україна (в частині всіх організованих форм торгівлі природним газом – біржова, позабіржова багатостороння торгівля, брокерська на спотовому ринку та на ринку деривативів).

З метою зниження системних ризиків на ринку природного газу щодо поставки товарів та здійснення розрахунків за укладеними угодами (договорами), в тому числі деривативами, базовим активом яких є природний газ (потужність), доцільно запропонувати превентивні заходи з регулювання з врахуванням міжнародного, зокрема європейського, досвіду, а саме: встановити вимоги до бірж та інших правових форм організованої торгівлі природним газом та прозорості їх діяльності, встановити вимоги до суб'єктів господарювання, які мають намір провадити або вже провадять клірингову діяльність та/або діяльність центрального контрагента, а також визначити засади регулювання зазначених видів діяльності. Запровадження таких підходів сприятиме підвищенню відповідальності осіб, що провадять такі види діяльності, підвищенню якості послуг, що надаються на біржовому ринку, і головне, – зниженню ризиків невиконання угод (договорів).

Також, готується до підписання Меморандум Порозуміння між Міненерговугілля, ЄБРР та Секретаріатом Енергетичного Співтовариства щодо створення газової біржі. Повністю ліквідна газова біржа буде ключовим показником ефективності реструктуризації газової промисловості з метою забезпечення конкуренції та вигод для українських споживачів енергії та економіки в цілому. Це буде поєднуватися з розвитком ліквідного українського газового ринку, включаючи анбандлінг українського оператора газотранспортної системи та вибіркові інвестиції в газову мережу. Очікується, що розробка та створення газової біржі забезпечить прозорість та конкуренцію на українському газовому ринку, що є важливим фактором для забезпечення переваг українським споживачам.

Реструктуризація НАК «Нафтогаз України» (анбандлінг)

Постановою Кабінету Міністрів від 1 липня 2016 р. № 496 затверджено план реструктуризації акціонерного товариства «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» з метою відокремлення діяльності з транспортування та зберігання (закачування, відбору) природного газу.

Наглядові ради ПАТ «НАК «Нафтогаз України» та ПАТ «Магістральні газопроводи України» 24.07.2018 підписали Меморандум про взаєморозуміння щодо відокремлення оператора газотранспортної системи (анбандлінгу).

Укладений Меморандум має на меті визначити спільне розуміння процесу анбандлінгу та проміжних заходів, які необхідно буде вжити для реалізації відокремлення оператора ГТС за моделлю ОУ (відокремлена власність) з повним дотриманням міжнародних зобов'язань України та положень національного законодавства до 1 січня 2020 року (пункт 4 Меморандуму).

Наглядові ради компаній підтвердили, що оператор ГТС до кінця 2019 р. входить до складу НАК «Нафтогаз України», який несе відповідальність за всі внутрішні підготовчі роботи для подальшого відокремлення оператора та передачі його активів з 1 січня 2020 року.

Підготовлено законопроект щодо незалежності суб'єкта управління корпоративними правами держави щодо ПАТ «Магістральні газопроводи України» від органів державної влади, інших суб'єктів управління, суб'єктів господарювання у прийнятті рішень з питань корпоративного управління стосовно зазначеного товариства.

Залучення партнерів до управління оператором газотранспортної системи України

Кабінетом Міністрів прийнято постанову від 13.12.2017 № 1005 «Деякі питання відокремлення діяльності з транспортування та зберігання (закачування, відбору) природного газу», що передбачає проведення попередніх консультацій з іноземними операторами газотранспортної системи, які відповідають вимогам, визначеним частиною першої статті 21 Закону України «Про ринок природного газу», з метою підготовки рекомендацій та пропозицій до проекту умов конкурсу з визначення партнерів газотранспортної системи. Постановою затверджено склад робочої групи з підготовки рекомендацій та пропозицій щодо розроблення умов конкурсу з визначення партнерів газотранспортної системи.

Зазначена постанова передбачає проведення попередніх консультацій з іноземними операторами газотранспортних систем, які відповідають вимогам, визначеним частиною першої статті 21 Закону України «Про ринок природного газу», з метою підготовки рекомендацій та пропозицій до проекту умов конкурсу з визначення Партнера газотранспортної системи.

З метою забезпечення ефективної експлуатації та управління газотранспортною системою України, в рамках створеної Робочої групи проводилися консультації з іноземними компаніями-операторами магістральних газотранспортних систем щодо залучення до ПАТ «Магістральні газопроводи України» одного або декількох партнерів, які запропонують найбільш вигідні умови використання ГТС України.

За інформацією НАК «Нафтогаз України», компанія спільно з АТ «Укртрансгаз» та ПАТ «Магістральні газопроводи України» підписали угоду про створення спільної робочої групи з п'ятьма провідними європейськими операторами, зацікавленими у підтримці процесу анбандлінгу та подальшій участі в управлінні українською ГТС. Мета співпраці – допомогти українській

стороні створити незалежного оператора ГТС відповідно до європейського законодавства, після чого європейські партнери зможуть долучитися до управління оператором ГТС.

До робочої групи входять GRTgaz S.A. (Франція), N.V. Nederlandse Gasunie (Нідерланди), Snam S.p.A. (Італія), Eustream a.s. (Словаччина) та Fluxys S.A. (Бельгія).

На цьому етапі профільні експерти європейських операторів допомагатимуть зі створенням незалежного українського оператора ГТС і поданням заявки на його сертифікацію до НКРЕКП та Секретаріату Енергетичного співтовариства, а також братимуть участь у розробці плану модернізації ГТС для забезпечення її технічної надійності та ефективності. Європейські оператори також надаватимуть консультативну підтримку в ході спільних засідань правління та комітету з анбандлінгу наглядової ради НАК «Нафтогаз України».

Угоди про розподіл продукції (УРП)

На виконання постанов Кабінету Міністрів України від 18.12.2018 №№ 1178, 1179, 1180, 1182, 1183, 1184, 1186, 1188, 1189 Міжвідомча комісія з організації укладення та виконання угод про розподіл продукції на засіданні 01.07.2019 ухвалила висновки і пропозиції КМУ щодо визначення переможців конкурсів на укладення угод про розподіл вуглеводнів, які видобуватимуться у межах ділянок:

- Балаклейська – АТ «Укргазовидобування», «Верміліон Юкрейн Експлорешн Б.В.»;
- Берестянська - АТ «Укргазовидобування»;
- Бузівська – АТ «Укргазовидобування»;
- Варвинська – «Юкрейн енерджі Л.Л.С.»;
- Зінківська – «Ойл енд гез оверсіз тредінг Бі.Ві.» та ТОВ «Нафтогазексплуатація»;
- Іванівська - АТ «Укргазовидобування» та «Верміліон Юкрейн Експлорешн Б.В.»;
- Русанівська - ПАТ «Видобувна компанія «Укрнафтобуріння»;
- Софіївська - ТОВ «ГЕО АЛЬЯНС ПАРТНЕРСТВО» ТА ГЕО АЛЬЯНС ПАРТНЕРШІП Б.В.;
- Угнівська - ТОВ «ВЕЛЛ КО».

5 липня 2019 Уряд затвердив переможців конкурсів.

Компанії, які отримали право на видобуток, зобов'язуються протягом п'яти років здійснити інвестиції у визначеному обсязі, провести 3D сейсмічні роботи на загальній площині 3800 кв. км. і пробурити 39 розвідувальних свердловин. Мінімальний обсяг інвестицій, що мають бути здійснені протягом першого етапу геологорозвідувальних робіт (5 років) складає від 450 млн. до 1 млрд. грн.

Загальна тривалість УРП становить 50 років.

Питання функціонування ринку нафтопродуктів

Одним з основних проблемних питань ринку нафтопродуктів в Україні є його надмірна, не завжди об'єктивно обумовлена та загрозна для енергетичної безпеки країни велика залежність від імпорту постачання нафтопродуктів, яка має тенденції до посилення. Так присутність білоруських НПЗ на ринку бензинів України перевищує 46%. На ринку дизпалива білоруські НПЗ займають близько 41% на фоні тенденції зростання споживання дизпалива походженням з РФ. Доля дизпалива походженням з РФ на українському ринку складає близько 45%, а загалом на нафтопродукти, вироблені в РФ і РБ припадає 86% від загального споживання дизпалива. Доля імпортованого скрапленого газу складає близько 75% від загального споживання. Це, у сукупності з іншими факторами, значно ускладнює відновлення конкурентоспроможності вітчизняної нафтопереробки по відношенню до нафтопереробного сектору сусідніх країн та експорту нафтопродуктів в Україну, які спираються на системну державну підтримку. На цей час іноземні нафтопереробні компанії - постачальники нафтопродуктів в Україну, зокрема з Білорусі та інших країн, використовують низку конкурентних важелів, які ґрунтуються на інструментах масштабної державної підтримки протекціоністського характеру, субсидування, тарифних стимулів, нетарифних обмежень тощо. Це призводить до того, що імпорт готових нафтопродуктів в Україну є більш конкурентним у порівнянні з переробкою нафти на українських НПЗ. Як наслідок в Україні залишився єдиний працюючий Кременчуцький нафтопереробний завод.

З урахуванням існуючих на сьогодні потенційних загроз перебоїв у постачаннях нафтопродуктів на ринок України з країн, що входять до Євразійського економічного союзу (ЄАЕС), така ситуація в нафтопереробній галузі України може спричинити кризові ситуації на ринку нафтопродуктів.

Цільовими результатами відновлення ефективної роботи підприємств нафтопереробної галузі стануть збільшення частки вітчизняних нафтопродуктів на українському ринку та стабілізація його загального стану, зниження залежності від імпортних постачань, покращення зовнішньоторговельного балансу, збільшення відрахувань до бюджетів різних рівнів, створення нових робочих місць, а також істотне збільшення завантаження нафтотранспортної системи України.

Важливим інструментом розвитку ринку нафтопродуктів з урахуванням зазначених вище загроз є створення умов для підвищення безпеки постачання з нафтопродуктів в Україну шляхом диверсифікації джерел та маршрутів таких постачань, підвищення конкуренції на ринку надання послуг з перевалки.

Робочою групою з питань функціонування ринку нафтопродуктів, з урахуванням пропозицій учасників ринку нафтопродуктів, підготовлено проект Концепції розвитку ринку нафтопродуктів та газових палив України.

Метою Концепції є визначення основних засад формування та реалізації державної політики з розвитку прозорого конкурентного ринку нафтопродуктів та газових палив, стабілізації його загального стану, в тому числі за рахунок відновлення ефективної роботи підприємств нафтопереробної галузі, збільшення частки вітчизняних нафтопродуктів на українському ринку, покращення зовнішньоторговельного балансу, підвищення рівня адміністрування податків та зборів, створення нових робочих місць, істотного збільшення завантаження нафтотранспортної системи України.

Завданням Концепції є:

- формування державної політики щодо забезпечення розвитку ринку нафтопродуктів та газових палив України;

- затвердження державної політики підтримки нафтопереробних заводів та підприємств з виробництва скрапленого газу; визначення й правове закріплення пріоритетів розвитку ринку нафтопродуктів та газових палив;
- визначення пріоритетних напрямів розробки нормативно-правових актів, які забезпечать розвиток ринку нафтопродуктів та газових палив;
- створення умов для розвитку ринку нафтопродуктів та газових палив;
- усунення негативних наслідків функціонування ринку нафтопродуктів та газових палив;
- визначення джерел фінансування заходів для реалізації Концепції.

Забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері Нагляду (контролю) у галузях електроенергетики та теплопостачання

Метою енергетичного нагляду є сприяння забезпеченню сталого функціонування об'єднаної енергетичної системи України і сфери теплопостачання, енергетичної безпеки держави шляхом здійснення контролю за дотриманням суб'єктами електроенергетики, суб'єктами відносин у сфері теплопостачання та споживачами електричної енергії вимог нормативно-правових і нормативно-технічних актів у сфері виробництва та споживання електричної і теплової енергії.

Державний нагляд (контроль) в електроенергетиці забезпечується Державною інспекцією з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної і теплової енергії відповідно до вимог Положення про державний енергетичний нагляд за режимами споживання електричної і теплової енергії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 07.08.1996 № 929 (із змінами) та Закону України «Про електроенергетику» (до 11.06.2018), а також Державною інспекцією з експлуатації електричних станцій і мереж, на підставі Положення про Державну інспекцію з експлуатації електричних станцій і мереж, затвердженого наказом Міністерством палива та енергетики України від 15.04.2002 № 225.

У своїй діяльності Інспекції також керуються Конституцією України, законами України «Про ринок електричної енергії», «Про теплопостачання», «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», актами Кабінету Міністрів України, нормативно-правовими актами Міністерства енергетики та вугільної промисловості України.

Впродовж 2016-2018 років Державною інспекцією з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної і теплової енергії проведено понад 51,34 тис. основних робіт (заходів та моніторингів) з державного енергетичного нагляду в операторів систем розподілу, у виробників електричної енергії та у сфері теплопостачання, за результатами яких виявлено 689,6 тис. порушень вимог нормативних документів у галузі електроенергетики та в сфері теплопостачання в частині технічного стану та організації експлуатації основного електроенергетичного обладнання, систем теплопостачання, теплових та тепловикористальних установок.

З метою усунення зазначених порушень та забезпечення сталого функціонування ОЕС України і недопущення виникнення аварійних ситуацій на об'єктах паливно-енергетичного комплексу України в операторів систем розподілу та у виробників

електричної енергії Інспекцією видано понад 9,8 тис. розпорядчих документів, 3,9 тис. довідок та 10 тис. рекомендаційних листів, на виконання вимог яких було забезпечено виконання в повному обсязі комплексу заходів із забезпечення стійкої роботи розподільчих електричних мереж в осінньо-зимові періоди, в тому числі забезпечення успішного проходження опалювального періоду, в грозові періоди, періоди високих та низьких температур, під час повеней та в умовах надзвичайних ситуацій; повноту та якість виконання розчистки трас ПЛ-0,4-110(150) кВ; повноту та якість виконання фізичних обсягів будівництва, модернізації та реконструкції введених в експлуатацію електричних мереж, передбачених в інвестиційних програмах операторів систем розподілу; оновлення теплової ізоляції, встановлення контрольно-вимірювальних пристроїв та налагодження теплового і гідравлічного режиму теплових мереж тощо.

В тому числі Державною інспекцією з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної і теплової енергії за зазначений період розглянуто 11,3 тис. звернень суб'єктів електроенергетики, споживачів електричної енергії та громадян з питань електропостачання. За результатами розгляду яких, на вимогу Державною інспекцією з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної і теплової енергії енергопостачальники з метою відновлення прав заявників замінили понад 2 тис. дефектних опори повітряних ліній електропередачі, розчистили 240 км трас ПЛ від порослі та дерев; провели реконструкцію 82 ПЛ-10 кВ та 246 ПЛ-0,4 кВ; привели показники якості електричної енергії до нормативних величин для 2,5 тис. споживачів; відновили електропостачання 2,1 тис. споживачам.

Державної інспекції з експлуатації електричних станцій і мереж в свою чергу забезпечує здійснення державного нагляду (контролю) у сфері електроенергетики в частині експлуатації електричних станцій і мереж об'єктів електроенергетики, магістральних та міждержавних електричних мереж та оперативно-диспетчерського управління обладнанням об'єктів електроенергетики, які перебувають в оперативному управлінні оперативних служб електроенергетичних систем ДП "НЕК "Укренерго", а також системних елементів протиаварійної автоматики, установлених на об'єктах ОЕС України.

Впродовж 2018 року, з урахуванням обмеження проведення планових заходів з державного нагляду (контролю) впродовж 2018 року дією статі 2 Закону України від 03.11.2016 №1728-VIII «Про тимчасові особливості здійснення заходів державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», Державною інспекцією з експлуатації електричних станцій і мереж проведено, зокрема, 4 позапланові перевірки об'єктів (суб'єктів) електроенергетики, прийнято участь в 52 розслідуваннях технологічних порушень на об'єктах електроенергетики і в об'єднаній енергетичній системі України, забезпечено контроль за підготовкою до проходження льодоходу, весняної повені, у грозовий період та в умовах підвищених температур на обладнанні понад 35 суб'єктів електроенергетики; проведено 279 моніторингів готовності основного електротехнічного пристанційного обладнання та ліній електропередачі напругою 110-750 кВ до роботи в умовах високих температур; надано 41 лист щодо узгодження термінів ремонтів обладнання об'єктів електроенергетики з метою їх оптимізації тощо.

11 червня 2017 року набув чинності Закон України «Про ринок електричної енергії», пунктом 16 розділу XVII «Прикінцеві та перехідні положення» якого визначено, що Кабінет Міністрів України має протягом 12 місяців з дня набрання чинності цим Законом провести реорганізацію Державної інспекції з експлуатації електричних станцій і мереж та Державної інспекції з

енергетичного нагляду за режимами споживання електричної і теплової енергії шляхом утворення центрального органу виконавчої влади, що здійснює державний нагляд (контроль) в галузі електроенергетики (до 11.06.2018).

В умовах реформування енергетичної галузі України зазначені Інспекції виступають в ролі консолідуючої сили, яка є професійним посередником на ринку енергоресурсів та виступає третейським органом, який захищає як інтереси споживачів, так і інших учасників ринку електричної та теплової енергії.

На сьогодні Інспекції перебувають на етапі реорганізації у центральний орган виконавчої влади у контексті реорганізації системи органів державного нагляду (контролю) України, діяльність якої продовжує регулюватися Законом України «Про теплопостачання» та постановою Кабінету Міністрів України від 07.08.1996 № 929 зі змінами, якою затверджено її положення. Зазначені акти законодавства на сьогодні є чинними. Постанова Кабінету Міністрів України від 07.08.1996 № 929 буде діяти до кінця перехідного періоду, та початку функціональну діяльність новоствореного Центрального органу виконавчої влади «Державна інспекція енергетичного нагляду України», формування якого затримується через низку бюрократичних причин.

Відповідно до статті 5 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» порядок здійснення заходів, пов'язаних з утворенням, реорганізацією чи ліквідацією міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, визначається Кабінетом Міністрів України.

Міненерговугілля створено всі передумови для початку функціонування центрального органу виконавчої влади, що здійснює державний нагляд (контроль) в галузі електроенергетики та теплопостачання, утворення якого передбачено пунктом 16 розділу XVII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про ринок електричної енергії», а саме:

- постановою Кабінету Міністрів України від 10.09.2014 № 442 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» утворено Державну інспекцію енергетичного нагляду (далі – Держенергонагляд ЦОВВ), на яку покладено функції з реалізації державної політики з нагляду (контролю) у сфері електроенергетики та теплопостачання;
- постановою Кабінету Міністрів України від 14.02.2018 № 77 «Деякі питання Державної інспекції енергетичного нагляду України» затверджено Положення про Державну інспекцію енергетичного нагляду України;
- розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.10.2018 № 759 призначено Голову Державної інспекції енергетичного нагляду України;
- проведено державну реєстрацію Державної інспекції енергетичного нагляду (ЄДРПОУ – 42578602) як центрального органу виконавчої влади, про що внесено відповідний запис до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань;
- постановою Кабінету Міністрів України від 18.12.2018 № 1194 «Про утворення територіальних органів Державної інспекції енергетичного нагляду та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України» утворено територіальні органи утвореного Держенергонагляду як структурних підрозділів її апарату.

Станом на серпень 2019 року зазначеним Центральним органом не отримано акту Кабінету Міністрів України про початок виконання ним своїх функціональних повноважень, що є обов'язковою вимогою визначеною частиною 7 статті 5 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади». До прийняття й оприлюднення зазначеного нормативно – правового акту та наступного

за цим скасування постанови Кабінету Міністрів України від 07.08.1996 № 929 Інспекція продовжує легітимно здійснювати державний енергетичний нагляд в Україні та сумлінно виконувати свої посадові обов'язки, забезпечуючи виконання доручень Міністерства та інших завдань, покладених на Інспекцію законодавством.

Слід наголосити на важливості продовження діяльності Інспекцій в перехідний період, оскільки контроль належного технічного стану та організації експлуатації електричних, теплових установок та мереж, електричних станцій і мереж об'єктів електроенергетики, магістральних та міждержавних електричних мереж, системних елементів протиаварійної автоматики та енергетичного обладнання учасників ринку електроенергії і суб'єктів у сфері теплопостачання, є запорукою сталої роботи ОЕС України та сфери теплопостачання, належної підготовки енергетичних об'єктів та мереж до осінньо-зимового періоду в умовах становлення нового ринку електроенергії, що сприяє забезпеченню енергетичної безпеки держави, створенню належних умов життєдіяльності населення та усіх сфер економічної діяльності в Україні.

Забезпечення реалізації державної політики у сфері Безпеки використання ядерної енергії

За період з 2014 до 2019 рр. виконано:

Забезпечено функціонування систем фізичного захисту ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів та інших джерел іонізуючого випромінювання, а саме:

- започатковано фізичний захист централізованого сховища відпрацьованого ядерного палива реакторів типу ВВЕР вітчизняних атомних електростанцій на етапі будівництва
- розроблено План заходів з технічного переоснащення та реконструкції інженерно-технічних засобів систем фізичного захисту атомних електростанцій державного підприємства «Національна атомна енергогенеруюча компанія «Енергоатом», що затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04.10.2017 № 704-р.

Забезпечено фінансування заходів з фізичного захисту об'єктів колишнього ВО «ПХЗ» в рамках бюджетної програми КПКВК 1101140 «Фізичний захист ядерних установок та ядерних матеріалів» (виконавець – ДП «38 відділ інженерно-технічних частин») (Міністерством затверджуються фінансові плани підприємств, пов'язані із забезпеченням фізичного захисту ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання).

Забезпечено здійснення контролю фізичного захисту ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, джерел іонізуючого випромінювання (проведення щорічних планових перевірок стану забезпечення фізичного захисту. План проведення перевірок та склад комісії затверджується наказами. За результатами складаються акти).

Організована робота Міжвідомчих комісій з перегляду організації охорони в системі фізичного захисту, за результатами роботи складаються акти, які затверджуються Міністром. Щорічно організовується 3-4 Міжвідомчі комісії.

На постійній основі проводиться оцінка загрози вчинення диверсії, крадіжки або будь-якого іншого неправомірного вилучення радіоактивних матеріалів та у визначення проектної загрози. На виконання розділу 1 Плану організації виконання Указу Президента України від 27.08.2015 № 520-14т/2015, схваленого на засіданні Кабінету Міністрів України 17.04.2019 (протокол № 16), Міненерговугілля спільно із заінтересованими органами опрацьовується питання щодо визначення (створення) органу виконавчої влади, відповідального за розроблення та супроводження проектної загрози.

Щорічно за затвердженими графіками організовується участь у тактичних, тактико-спеціальних, командно-штабних навчаннях протидиверсійної та антитерористичної спрямованості.

Організована робота з підготовки проведення спеціальної перевірки та надання допуску до виконання особливих робіт відповідно до Переліку посад службовців апарату Міністерства енергетики та вугільної промисловості України та керівників державних підприємств, установ, організацій та об'єднань, що належать до сфери управління Міненерговугілля України, робота на яких потребує допуску до виконання особливих робіт.

Здійснюється активна участь у міжнародному співробітництві з фізичного захисту:

- протягом 2014-2016 років в рамках співпраці з Університетом Джорджия (США) та Кінгс Коледж (Великобританія) організовано та проведено для українських фахівців семінари з питань культури захищеності та протидії загрози внутрішнього правопорушника
- в рамках співпраці за Ініціативою Групи Семи «Глобальне партнерство проти розповсюдження зброї та матеріалів масового знищення» Міненерговугілля України організовано проведення II-го засідання Групи з обміну інформацією про технічну допомогу Україні у сфері фізичної ядерної безпеки Робочої групи у сфері радіологічної та фізичної ядерної безпеки Глобального партнерства, створено в Міненерговугілля Міжвідомчий оперативний штаб на випадок вчинення диверсії
- за ініціативи Міненерговугілля за підтримки МАГАТЕ, Канади, Швеції та США започатковано магістерську програму підготовки «Фізичний захист, облік і контроль ядерних матеріалів» на базі спеціальності «Атомна енергетика» в НТУУ «Київський політехнічний інститут ім. І. Сікорського». Відбувся набір студентів на 2019-2020 навчальні роки загальною кількістю 38 осіб.

У 2019 році заплановано проведення 2-х міжнародних заходів:

1. Спільно з Департаментом енергетики США з 4 по 6 листопада «Регіональний семінар з протидії загрози внутрішнього правопорушника» в м. Київ для країн Східної Європи.
2. Спільно з Шведським агентством з радіаційної безпеки 16 жовтня «Форум жінки в фізичній ядерній безпеці» в НТУУ «Київський політехнічний інститут ім. І. Сікорського».

Забезпечення реалізації державної політики у сфері Управління об'єктами державної власності

До сфери Міненерговугілля належить 311 державних підприємств, установ, організацій та об'єднань та 129 господарських товариств, щодо яких Міненерговугілля здійснює управління корпоративними правами держави, всього 440 юридичних осіб (з них 344 суб'єкти господарювання – вугільно-промисловий комплекс; 37 – електроенергетична галузь; 25 – ядерно-промисловий комплекс; 34 – нафтогазовий комплекс).

Міненерговугілля в межах повноважень бере участь в реалізації державної політики у сфері управління об'єктами державної власності, в тому числі корпоративними правами держави, стосовно підприємств, що належать до сфери управління Міненерговугілля та щодо яких Міненерговугілля здійснює управління корпоративними правами держави.

Ключовими актами, що визначають напрямки реалізації Міненерговугілля державної політики у цій сфері є Енергетична стратегія України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність», Концепція реформування та розвитку вугільної промисловості на період до 2020 року, План пріоритетних дій Уряду на 2019 рік, Рекомендації ОЕСР щодо корпоративного управління державними підприємствами, План організації підготовки проектів актів, необхідних для забезпечення реалізації Закону України «Про ринок електричної енергії», Меморандум між Україною та Європейським Союзом про порозуміння щодо співробітництва в енергетичній галузі, План реструктуризації публічного акціонерного товариства «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» з метою відокремлення діяльності з транспортування та зберігання (закачування, відбору) природного газу.

За період з 01.01.2017 по 31.06.2019 Міненерговугілля, реалізуючи політику у сфері управління об'єктами державної власності, здійснено:

- опрацьовано матеріали щодо передачі державного майна в комунальну власність, з балансу на баланс – щодо 3081 об'єктів;
- опрацьовано матеріали щодо списання державного майна – 9153 об'єктів;
- опрацьовано матеріали щодо відчуження державного майна – 45 об'єктів;
- опрацьовано матеріали щодо передачі в оренду державного майна – 562 звернення;
- опрацьовано та надано інформацію за 12 зверненнями орендарів щодо доцільності здійснення невід'ємних поліпшень орендованого майна;
- забезпечено укладення між Міністерством та господарськими товариствами 9 договорів про списання державного майна;
- прийнято Постійною комісією щодо розпорядження державним майном, що належить до сфери управління Міненерговугілля, та майном господарських товариств, щодо яких Міненерговугілля здійснює управління корпоративними правами держави, створеною наказом Міненерговугілля від 17.06.2014 № 450, 612 протокольних рішень;
- взято участь у роботі комісій зі списання державного майна, що утворювалися господарськими товариствами;

- опрацьовує акти приймання-передачі, звіти про списання та відчуження державного майна, які надходять від підприємств за результатами виконання прийнятих Міністерством управлінських рішень;
- проведено 10 засідань Комісії з організації опрацювання питань за укладеними концесійними договорами, утвореної наказом Міненергівугілля від 25.11.2016 № 767, щодо сплати концесійних платежів та нарахування амортизаційних відрахувань;
- забезпечено ведення та щоквартальне наповнення Автоматизованої системи «Юридичні особи» та надання відомостей до Фонду державного майна (станом на 30.06.2019 – 539 000 об'єктів);
- опрацьовано 301 звернення з пакетами документів щодо інвентаризації державного майна;
- опрацьовано матеріали та підготовлено 186 довіреностей для проведення реєстрації речових прав на державне нерухоме майно;
- щокварталу здійснюється узагальнення інформації щодо виявленого державного майна, яке тимчасово не використовується у господарській діяльності підприємств, та надається ФДМУ для розміщення на його офіційному веб-сайті (станом на 01.07.2019 312 об'єктів);
- щокварталу здійснюється узагальнення та надання ФДМУ інформації про проведення державної реєстрації права власності на нерухоме майно (будівель, споруд або їх окремих частин), та узагальнення і надання Державній службі України з питань геодезії, картографії та кадастру інформації про оформлення земельних ділянок, які використовуються підприємствами;
- щокварталу здійснюється узагальнення інформації про прийняті Міністерством управлінські рішення щодо розпорядження державним майном, яка надається Мінекономрозвитку з метою моніторингу ефективності управління об'єктами державної власності;
- видано 54 накази стосовно створення, реорганізації Підприємств;
- видано 51 наказ про затвердження статутів/положень Підприємств;
- забезпечено проведення організаційних заходів щодо корпоратизації державних Підприємств, за період з 19.12.2017 по 30.11.2018 проведено 29 засідань комісії з реорганізації (перетворення) ДП «НЕК «Укренерго»;
- надано Фонду державного майна пропозиції для включення до переліків на приватизацію стосовно 337 об'єктів;
- надано Мінекономрозвитку пропозиції стосовно внесення змін до переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави стосовно 6 об'єктів;
- взято участь в роботі 2-х аукціонних комісій з продажу об'єктів приватизації;
- актуалізовано переліки державних підприємств та господарських товариств, що належать до сфери управління Міненергівугілля – щорічно;
- опрацьовано 12 передавальних актів у процесі реорганізації державних підприємств;
- здійснюється координація роботи 25 комісій з реорганізації та 32 комісій з ліквідації державних підприємств;
- затверджено 20 редакцій статутів та внутрішніх положень акціонерних товариств;

- з метою забезпечення процесу «анбандлінгу» в нафтогазовому секторі створено ПАТ «Магістральні газопроводи України» та загалом видано 8 наказів з питань його діяльності;
- розроблено нормативно-правові акти щодо забезпечення діяльності ДП «Оператор ринку» та ДП «Гарантований покупець» - Урядом прийнято 4 нормативно-правові акти;
- створено ДП «Національна вугільна компанія»;
- забезпечено проведення та участь у 40 чергових та позачергових загальних зборах акціонерів, наглядових радах;
- розглянуто пропозиції щодо передачі в оренду, списання та відчуження майна акціонерних товариств та вчинення значних правочинів стосовно 113 об'єктів;
- з метою створення незалежних наглядових рад на особливо важливих для економіки держави підприємствах забезпечено проведення конкурсного відбору на 3 суб'єктах господарювання;
- здійснено заходи щодо запровадження реформи корпоративного управління на 4 особливо важливих державних підприємствах, зокрема, внесено зміни до їх установчих документів та затверджено Положення про принципи формування наглядової ради та Положення про наглядову раду;
- затверджено 14 річних звітів акціонерних товариств, розподіл прибутку та збитків, розмір дивідендів;
- розглянуто матеріали з відбору суб'єктів аудиторської діяльності – 16;
- видано 33 накази стосовно ліквідації Підприємств та внесення змін до них;
- видано 8 наказів про затвердження проміжних ліквідаційних балансів Підприємств; 1 наказ про затвердження ліквідаційного балансу;
- видано 8 наказів щодо погодження кандидатур організаторів проведення аукціонів з продажу майна у справах про банкрутство;
- видано 7 наказів про погодження переліків ліквідаційних мас (змін та доповнень до них) у справах про банкрутство Підприємств;
- погоджено 8 планів санацій, мирових угод та звітів ліквідаторів Підприємств;
- проведено та взято участь у зборах та засіданнях комітету кредиторів 8 Підприємств (загалом 31 раз);
- взято участь у 18 судових засіданнях у справах про банкрутство;
- видано 5 наказів про розпорядження майном в процедурах санації;
- здійснюється моніторинг стану справ про банкрутство 49 Підприємств.
- загалом підготовлено 17 проектів законодавчих та нормативно-правових актів.

Забезпечення реалізації державної політики у сфері Міжнародного співробітництва з питань паливно-енергетичного комплексу

1 лютого 2011 року Україна набула статусу повноправного члена Енергетичного Співтовариства, основним завданням якого є створення єдиного енергетичного ринку та адаптація країнами, що не є членами Європейського Союзу європейського законодавства в сфері енергетики, на системній основі ведеться робота щодо підготовки щорічних засідань Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства, органу, що серед іншого забезпечує виконання цілей, визначених Договором, визначає принципи загальної політики, уживає заходів, а також приймає процедурні акти.

З метою формування узгодженої політики у сфері енергетики в рамках Енергетичного Співтовариства щорічно на постійній основі проводяться Рада Міністрів Енергетичного Співтовариства, засідання Постійної група високого рівня Енергетичного Співтовариства, в рамках яких здійснюється підготовка до Ради Міністрів (далі – ПГВР), та інші робочі групи.

Так, у період з 2014 по 2018 роки відбулось п'ять засідань Ради Міністрів (чергове заплановане на грудень 2019 року) та 22 засідання ПГВР (до кінця 2019 року заплановано ще два засідання). Слід підкреслити, що за формування консолідованої позиції України для подальшого її представлення в рамках робочих органів Енергетичного Співтовариства відповідає Міненерговугілля.

На сьогодні у рамках Енергетичного Співтовариства ініційовано внесення змін до Договору, які передбачають розширення процедурних правил, питань, що стосуються конкуренції в енергетичному секторі відповідно до моделі ЄС, враховано останні зміни, пов'язані із втіленням Паризької кліматичної угоди, а також посилення заходів направлених на забезпечення виконання Договору (запровадження фінансових санкцій).

З метою належного представництва делегації України в переговорному процесі в рамках Енергетичного Співтовариства Міненерговугілля в 2019 році сформовано згадану делегацію України та підготовлено директиви, якими вона керується у процесі підготовки проекту змін до Договору, які затверджені Указом Президента України від 22.03.2019 № 87/2019.

Після тривалого процесу ратифікації 1 вересня 2017 року Угода про асоціацію між Україною, **з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони** набула чинності у повному обсязі. 25 жовтня 2017 року Кабінет Міністрів України на своєму засіданні затвердив План заходів з виконання Угоди про асоціацію Україна-ЄС, відповідно до якого, а також з метою проведення належної оцінки результативності виконання Угоди в частині енергетики у рамках моніторингової системи Пульс Угоди, Міненерговугілля звітує Кабінету Міністрів України.

В Угоді про асоціацію визначено, що Україна має виконати низку зобов'язань, які спрямовані на розвиток сфери енергетики та її інтеграцію до енергетичної системи ЄС. Також Україна має адаптувати законодавство ЄС у сфері енергетики, що визначено в V розділі (Економічне і галузеве співробітництво) у статті 341 Угоди про асоціацію, відповідно до визначеного у Додатку XXVII (27) графіку, а також виконати зобов'язання відповідно до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства.

З метою виконання домовленостей, досягнутих під час 5-го засідання Ради асоціації Україна-ЄС (грудень 2018 року) в 2019 році підготовлено проект Закону України «Про Рішення Ради асоціації між Україною та ЄС про внесення змін і доповнень до Додатка XXVII до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС», що наразі прийнятий Верховною Радою України.

В рамках функціонування спільних органів з ЄС, зокрема таких як Рада асоціації, Комітет асоціації, підкомітети, Парламентський комітет асоціації та Платформа громадянського суспільства та, відповідно до щорічного графіку їх роботи Міненерговугілля формує позицію української сторони в сфері енергетики.

У 2018 році Міненерговугіллям спільно з зацікавленими органами виконавчої влади та енергетичними компаніями розроблено проект Дорожньої карти інтеграції енергетичних ринків України (зокрема ринку газу та електроенергії) з енергетичними ринками ЄС. Наразі з огляду на внесення змін до Додатка XXVII до Угоди зазначений проект Дорожньої карти потребує доопрацювання.

На виконання зобов'язань, взятих у рамках Угоди про асоціацію та Договору про Енергетичне Співтовариство, в частині імплементації «Третього енергопакету», у Україні прийняте ключове законодавство, а саме: Закон України «Про ринок природного газу» (2015 р.); Закон України «Про створення НКРЕКП» (2016 р.) та Закон України «Про ринок електричної енергії» (2017 р.), що дозволить створити повноцінні ринки природного газу та електроенергії відповідно до енергетичного законодавства ЄС; завершення інституційної інтеграції України до ENTSO-G; виконання більшої частини заходів з інтеграції ОЕС України до енергосистеми ENTSO-E.

У рамках рішень, прийнятих 09 липня 2016 року у Варшаві (Республіка Польща) під час засідання Комісії Україна — НАТО на рівні Глав держав та Урядів та інших домовленостей зі стороною НАТО, розробляється Річна національна програма, яка визначає пріоритетні завдання на кожний рік та середньострокові цілі, які планується досягти до 2020 року, а також відповідні практичні заходи в рамках реалізації політики євроатлантичної інтеграції України, реформування сектору безпеки і оборони країни відповідно до стандартів і рекомендацій Альянсу, а також запровадження цілеспрямованих та планомірних заходів із підготовки держави до набуття членства в НАТО. Так, річні національні плани розроблялись в 2017 та 2018 роках. На сьогодні реалізується «Річна національна програма під егідою Комісії Україна – НАТО на 2019 рік». Міненерговугілля бере участь в розробці Річної національної програми в частині паливно-енергетичному сектору та моніторингу її виконання.

Міненерговугілля бере активну участь у роботі, що здійснюється в рамках Ініціативи зі створення газотранспортної мережі країн Центральної та Південно-Східної Європи (CESEC), та формує позицію під час участі у Міністерському засіданні Групи CESEC.

В рамках цієї ініціативи 27-28 вересня 2017 року у м. Бухарест, Румунія підписано Меморандум про взаєморозуміння щодо спільного підходу до розвитку ринку електричної енергії, енергоефективності та відновлюваної енергетики у рамках.

Ініціатива “Східне партнерство” (далі-СхП) започаткована у 2009 році в рамках Європейської політики сусідства. СхП охоплює 6 країн – Азербайджан, Білорусь, Вірменію, Грузію, Молдову та Україну. Поява СхП ознаменувала початок формального розмежування зовнішньополітичних підходів ЄС до відносин з південними та східними сусідами ЄС, водночас, вона не закріплює

європейської перспективи країн-партнерів в ЄС. Метою Ініціативи є сприяння процесам реформ у країнах-партнерах, у тому числі шляхом укладення угод про асоціацію, включаючи створення ЗВТ, а також лібералізації візового режиму між ЄС та країнами-партнерами. За останні роки відбулося шість засідань енергетичної панелі ініціативи ЄС “Східне партнерство”, підготовку до в участі в яких здійснює Міненерговугілля.

В рамках співпраці з місією Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), у 2019 році проведено роботу щодо проекту «Підтримка реформування енергетичного сектору в Україні» та у 2018 році – в рамках проекту ОЕСР щодо аналізу реформування державних підприємств в секторі вуглеводнів в Україні, на прикладі НАК «Нафтогаз України».

Постановою Кабінету Міністрів України від 22.11.2017 № 900 Міністр енергетики та вугільної промисловості України визначений головою Української частини п’яти Комісій, а саме:

- Спільна міжурядова українсько-азербайджанська комісія з питань економічного співробітництва;
- Міжурядова українсько-еміратська комісія з питань торговельно-економічного співробітництва;
- Українсько-іракська спільна Комісія з питань торговельного, економічного, наукового та технічного співробітництва;
- Міжурядова українсько-іранська спільна комісія з економічного та торговельного співробітництва;
- Українсько-норвезька Міжурядова комісія з питань співробітництва у галузі торгівлі, підприємництва та економіки.

У зв’язку з цим організовано та проведено:

09-10 березня 2017 року у м. Київ шосте засідання Міжурядової українсько-іранської спільної комісії з економічного та торговельного співробітництва.

21-22 вересня 2017 року у м. Київ третє засідання спільної Міжурядової українсько-кувейтської комісії з питань економічного, технічного та торговельного співробітництва

16-17 серпня 2018 року у м. Київ третє засідання Міжурядової українсько-еміратської комісії з питань торговельно-економічного співробітництва.

11 вересня 2018 року в м. Києві друге засідання Українсько-норвезької Міжурядової комісії з питань співробітництва у галузі торгівлі, підприємництва та економіки.

Під час реалізації державної політики у ПЕК керівництво Міністерства бере участь у заходах міжнародного характеру організованих іншими ЦОВВ, у тому числі засіданнях міжурядових комісій, робочих груп, робочих органах міжнародних організацій.

Укладені міжнародні документи галузевого цільового характеру в сфері енергетики в період з 2014 року:

1. Угода між Міністерством енергетики та вугільної промисловості України та Міністерством закордонних справ Данії щодо розвитку та співробітництва в рамках «Українсько-данського енергетичного центру». Міжнародний документ від 19 грудня 2014 року.

2. Меморандум про взаєморозуміння між Міністерством енергетики та вугільної промисловості України та Міністерством енергетики Литовської Республіки стосовно стратегічної співпраці в сфері енергетики, вчинений у м. Вільнюс, Литовська Республіка, 08 грудня 2017 року.

3. Меморандум про співробітництво між Міністерством енергетики та вугільної промисловості України та Міністерством економіки та інфраструктури Республіки Молдова про спільні дії, спрямовані на забезпечення євроінтеграційних процесів по досягненню можливості синхронної роботи енергосистем України та Республіки Молдова з ENTSO-E. Міжнародний документ від 12 квітня 2018 року.

4. Спільна заява між Міністерством енергетики та вугільної промисловості України та Міністерством енергетики Литовської Республіки щодо енергетичної безпеки та проекту "Північний потік 2" (20 квітня 2018 року, м. Вільнюс).

5. Угода між Урядом України та Європейською Економічною Комісією Організації Об'єднаних Націй про приймання та організацію 9-го Міжнародного форуму з енергетики для сталого розвитку та щорічних сесій групи експертів з відновлюваної енергетики та групи експертів з енергоефективності, вчинена у м. Києві, Україна, 12-15 листопада 2018 року.

6. II УДЕЦ Угода між Міністерством енергетики та вугільної промисловості України та Міністерством закордонних справ Королівства Данія про продовження співробітництва у сфері розвитку та діяльності Українсько-данського центру. Міжнародний документ від 27 лютого 2018 року.

7. Спільна заява щодо посилення Українсько-норвезького співробітництва у сфері енергетики, вчинена у м. Осло, Королівство Норвегія, 28 січня 2019 року.

Інформація щодо організації зустрічей з іноземними делегаціями.

Організація прийому іноземних делегацій, груп та окремих іноземних громадян та осіб без громадянства, а також супровід відповідної роботи з ними в апараті Міненерговугілля здійснюється відповідно до наказу Міненерговугілля від 30.12.2016 № 875 «Про затвердження Положення про порядок прийому іноземних делегацій, груп та окремих іноземних громадян та осіб без громадянства». За період з 2017 року проведено понад 420 зустрічей.

Подальші плани роботи з реалізації державної політики у сфері міжнародного співробітництва з питань ПЕК:

– Здійснити заходи щодо оновлення проекту Дорожньої карти та Стратегії інтеграції енергетичних ринків України з енергетичними ринками ЄС з усіма залученими стейкхолдерами.

– Забезпечити належну участь делегації України в переговорному процесі щодо внесення змін до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства.

– Формування та узгодження позицій до участі керівництва Міністерства у 17-му засіданні Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства, зокрема шляхом проведення консультацій із стейкхолдерами та здійснення відповідних внутрішньодержавних процедур.

- Узгодження Юридичного аналізу та рекомендації щодо відповідності національного законодавства України положенням Регламенту 347/2013 та розробка нормативно-правового акту на його базі.
- Перегляд завдань, затверджених розпорядження КМУ від 03.08.2011 № 733, з огляду на їх актуальність та прийняті рішення на 16-му засіданні Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства.
- Моніторинг порушених в рамках Енергетичного Співтовариства справ та здійснення заходів з їх врегулювання. Здійснення подальшого аналізу стану виконання зобов'язань, взятих в рамках Енергетичного Співтовариства, з метою недопущення порушення нових справ проти України.
- Здійснення заходів з формування позиції для делегації України щодо взятих міжнародних зобов'язань в паливно-енергетичному комплексі з метою підготовки до:
 - 5-го засідання Комітету асоціації між Україною та ЄС;
 - 5-го засідання Кластеру 3 (енергетика, включаючи ядерні питання, навколишнє природне середовище, включаючи зміну клімату та цивільний захист, транспорт) між Україною та ЄС Підкомітету з питань економіки та іншого галузевого співробітництва Комітету асоціації між Україною та ЄС;
 - 6-го засідання Ради асоціації між Україною та ЄС;
 - 12-го засідання Спільної міжурядової українсько-азербайджанської Комісії з питань економічного співробітництва;
 - 4-го засідання Міжурядової українсько-еміратської комісії з питань торговельно-економічного співробітництва;
 - 1-ого засідання Робочої групи з питань ядерної безпеки в рамках Українсько-норвезької Міжурядової комісії з питань співробітництва у галузі торгівлі, підприємництва та економіки (м. Осло, Королівство Норвегія);
 - 1-ого засідання Спільної українсько-литовської робочої групи з питань енергетики в рамках Меморандуму про взаєморозуміння між Міністерством енергетики Республіки Литви та Міністерством енергетики та вугільної промисловості України стосовно стратегічної співпраці у сфері енергетики, підписаного 8 грудня 2017 року в рамках офіційного візиту Президента України до м. Вільнюс (Литовська Республіка);
 - Здійснення заходів з узгодження Річної національної програми на 2020 рік. Підготовка до підписання Технічної угоди про внесок Міненерговугілля до діяльності Центру передового досвіду НАТО з питань енергетичної безпеки.
 - Проведення на базі Платформи з протидії гібридним загрозам Україна-НАТО в районі Чорного моря навчань з захисту критичної енергетичної інфраструктури.
 - Забезпечити організацію семінару та представництво на належному рівні на заході щодо створення регіональної субсекторної мережі СПГ, що планується провести 20 вересня 2019 року у м. Києві в рамках ініціативи ЄС «Східне партнерство». Сформувавати та підготувати позиційні матеріали для участі у засіданнях енергетичної панелі Платформи №3 ініціативи ЄС «Східне партнерство». Наступне засідання заплановане на 17-18 жовтня 2019 року у м. Вільнюс (Литовська Республіка).
 - Участь у процесі модернізації Договору до Енергетичної Хартії та заключних актів до неї (Договір ратифіковано Законом № 89/98-ВР (89/98-ВР) від 06.02.98).

– Підготовка спільно с німецькою стороною проекту Меморандуму про започаткування стратегічного партнерства у сфері енергетики між Україною та ФРН та завершення підготовки та підписання проекту Угоди між Міністерством енергетики та вугільної промисловості України та Директоратом з питань водних ресурсів та енергетики Королівства Норвегія в сфері гідроенергетики (Фаза 1. 2019-2021 рр.).

Забезпечення реалізації державної політики у сфері Промислової безпеки, охорони праці та цивільного захисту

За напрямком охорони праці

Міненерговугілля, відповідно до вимог Закону України «Про охорону праці», наказом від 11.05.2018 № 251 «Про здійснення відомчого контролю за станом охорони праці на підприємствах Міненерговугілля» проводить роботу щодо реалізації державної політики у сфері охорони праці та здійснення відомчого контролю. На постійній основі здійснюється постійний моніторинг стану справ; збір, аналіз та опрацювання звітів зі стану охорони праці, виробничого травматизму, виконання заходів і приписів, фінансування заходів з охорони праці, забезпечення працівників колективним та індивідуальним захистом та іншим.

Показники рівня виробничого травматизму на виробництві (станом на 01.07.2019 у порівнянні до 01.07.2018 року):

За 6 місяців 2019 року на підприємствах ПЕК державної форми власності та НАК «Нафтогаз України» допущено 195 випадків (за аналогічний період 2018 року – 213 випадків) загального виробничого травматизму, що на 16 випадків (-8,5%) менше ніж за відповідний період 2018 року.

Зменшення рівня травматизму було досягнуто у галузях:

- Електроенергетична (державні підприємства, підпорядковані Міненерговугілля) 5 випадків проти 6 у I півріччі 2018 р. (- 17%);
- Атомно-промислова 7 проти 11 у I півріччі 2018 р (-37%);
- Вугільна (державні підприємства, підпорядковані Міненерговугілля) 166 випадків проти 178 у I півріччі 2018 р. (-7%);
- Нафтогазова (НАК «Нафтогаз України») 18 випадків проти 18 у I півріччі 2018 р. (0).

За звітний період допущено 6 випадків виробничого травматизму із смертельними наслідками (за аналогічний період 2018 року – 5 випадків), у тому числі:

- Вугільна галузь (державні підприємства, підпорядковані Міненерговугілля) 6 випадків проти 5 у I півріччі 2018 р (+1).

Законом України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» визначені заходи, необхідні для ефективного правотворення та правозастосування з урахуванням критеріїв ЄС, відповідно якого міністерство має привести свої нормативні акти у відповідність.

Міністерство приймає участь в адаптації національного законодавства і нормативно-правової бази до Директив ЄС, Конвенцій та Директив МОП. Міністерством опрацьовано та погоджено підготовлений звіт «Стан безпеки та гігієни праці у гірничодобувній промисловості в Україні» у рамках підготовки національного профілю з безпеки та гігієни праці; підготовлено порівняльний аналіз Конвенції МОП № 187. У складі робочої групи, створеної при Мінсоцполітики, прийнято участь у розробці проекту нового закону на заміну Закону України «Про охорону праці».

На виконання розпорядження Уряду від 12 грудня 2018 р. № 989-р «Про схвалення Концепції реформування системи управління охороною праці в Україні та затвердження плану заходів щодо її реалізації» та вимог ратифікованих Україною Конвенцій МОП міністерством розпочато реалізацію виконання етапів впровадження ризик-орієнтовної системи управління охороною праці, розробленої на базі міжнародних стандартів OHSAS 18001, ISO 9001, а також підготовка до впровадження ISO 45001.

Міненерговугілля визначило основне стратегічне завдання для підприємств усіх форм власності – наблизити системи управління безпекою і гігієною праці до міжнародних стандартів. Це має відображення у заходах, визначених в наказі міністерства від 12.12.2018 № 629 «Про затвердження Плану основних заходів з підвищення рівня охорони праці на підприємствах Міненерговугілля на 2018 рік».

На цей час впровадили систему управління охорони праці, побудовану на управлінні ризиками НАЕК «Енергоатом», більшість генеруючих та енергопостачальних компаній, НАК «Нафтогаз України», у вугільній галузі повністю перейшли на нову систему всі вугледобувні підприємства компанії «ДТЕК Енерго».

Починаючи з 2018 року міністерством спільно з Міжнародною організацією праці реалізовано частину етапів впровадження на державних вугледобувних підприємствах ризик-орієнтовної системи управління охороною праці, побудованої на базі міжнародних стандартів OHSAS 18001, ISO 9001, ISO 45001; здійснено навчання експертів та керівників вугледобувних підприємств під егідою МОП з питань щодо побудови на вугледобувних підприємствах системи організації безпеки та гігієни праці на основі ризикоорієнтованого підходу для забезпечення впровадження СУОП з урахуванням стандартів ЄС та реалізації практичних заходів з управління охороною праці на робочих місцях та просування превентивної культури; виконано роботу для внесення змін до нормативного документу «Система управління виробництвом і охороною праці у вугільній промисловості України (типове керівництво).

Відповідно до Закону України «Про охорону праці», Плану основних заходів з підвищення рівня охорони праці на підприємствах Міненерговугілля на 2019 рік, затверджених наказом Міненерговугілля від 12.12.2018 № 629, з метою обміну досвідом щодо превентивних заходів, направлених на зниження рівня виробничого травматизму на підприємствах ПЕК організовувались проведення конференцій, семінарів та нарад.

Представником від Міненерговугілля України здійснюється співпраця у якості експерта Групи експертів з шахтного газу метану Комітету зі стабільної енергетики ЄЕК ООН з метою запровадження ефективних технологій дегазації та утилізації шахтного газу метану вугільних шахт для забезпечення ведення гірничих робіт, покращання умов праці та підвищення продуктивності шахт, пом'якшення кліматичних змін, отримання доходів та економії коштів.

Міністерством спільно з ЄЕК ООН та Інститутом геотехнічної механіки ім. М.С. Полякова Національної академії наук України організовано та проведено у ході III Міжнародної конференції «Вугільна промисловість України в умовах декарбонізації» засідання виїзної сесії Групи експертів ЄЕК ООН з шахтного газу метану, під час якої, розглянуті питання впровадження і реалізації передових практик та розробки ефективних технологій з дегазації та утилізації шахтного газу.

Спільним комюніке експертів ЄЕК ООН з шахтного газу метану, світовими експертами (США, Польща, Німеччина, Китай), представниками Міненерговугілля України, НАН України та провідних українських вугледобувних компаній рекомендовано створити «Метановий центр», як координуючу організацію з питань декарбонізації вугільної галузі та ефективної дегазації й утилізації шахтного газу метану використовуючи передовий досвід щодо створення подібних центрів у Китайській Народній Республіці та в Республіці Польща.

За напрямком промислової безпеки, протиаварійного та протипожежного захисту

Реалізація державної політики на підприємствах паливно-енергетичного комплексу у сфері протиаварійного захисту та пожежної безпеки спрямована на зменшення ризиків виникнення надзвичайних ситуацій (аварій техногенного або природнього характеру, у тому числі пожеж) та їх кількості, що можуть привести до виникнення загроз життя або здоров'ю працівників, великої кількості загиблих або постраждалих, завдання значних матеріальних збитків на підприємствах ПЕК тощо.

За 6 місяців 2019 року на підприємствах паливно-енергетичного комплексу України сталося 11 пожеж, що на 7 пожеж менше ніж за аналогічний період 2018 року (18 пожеж).

По галузях ПЕК ситуація характеризується наступним чином:

- в електроенергетичному комплексі сталося 3 пожежі, що на 5 випадків менше ніж за аналогічний період 2018 року (8 пожеж);
- у вугільно-промисловому комплексі сталося 6 пожеж, що на 1 випадок менше ніж за аналогічний період 2018 року (7 пожеж);
- в атомно-промисловому комплексі 1 пожежа, кількість пожеж залишилась на рівні 2018 року (1 пожежа);
- у нафтогазовому комплексі 1 пожежа, що на 1 випадок менше ніж за аналогічний період 2018 року (2 пожежі).

З початку 2019 року на підприємствах вугільної промисловості (усіх форм власності), які обслуговуються підрозділами ДВГРС всього виникло 16 надзвичайних ситуацій техногенного характеру з них: 11 аварій та 5 аварійних ситуацій.

На вугледобувних підприємствах, що належать до сфери управління Міненерговугілля за I півріччя 2019 року сталося 9 надзвичайних ситуацій техногенного характеру з них: 7 аварій та 2 аварійні ситуації.

У порівнянні з аналогічним періодом 2018 роком загальна кількість аварій та аварійних ситуацій на вугледобувних підприємствах галузі зменшилась на 7 випадків, або на - 30 % (всього 23 випадки), у тому числі на державних вугледобувних підприємствах кількість аварій та аварійних ситуацій також зменшилась на 5 випадків, або майже на - 36 % (всього 14 випадків).

Для забезпечення на належному рівні стану протипожежної безпеки та протиаварійного захисту здійснюється:

1. Методичне керівництво діяльністю підприємств ПЕК з питань виконання ними вимог техногенної та пожежної безпеки, а також контроль за виконанням зазначених вимог, відповідно до Порядку затвердженого наказом Міненерговугілля від 15.03.2019 № 122;

2. Щороку розробляється План основних організаційно-технічних заходів із забезпечення пожежної безпеки, який затверджується відповідним наказом Міненерговугілля (План основних організаційно-технічних заходів із забезпечення пожежної безпеки на 2019 рік, затверджено наказом Міненерговугілля від 14.12.2018 № 627).

Крім того, з метою забезпечення безпечного ведення робіт у відповідності до вимог техногенної та пожежної безпеки у пожежонебезпечні періоди (осінньо-зимовий та весняно-літній) щороку розробляються відповідні організаційно-технічні заходи.

Стан справ та питання щодо посилення стану пожежної безпеки і протипожежного захисту суб'єктів господарювання, які належать до сфери управління Міненерговугілля розглядаються щоквартально на засіданнях Постійно діючої комісії з охорони праці та промислової безпеки у вугільній промисловості Міненерговугілля України, утвореної наказом Міненерговугілля від 31.10.2016 № 686 (із змінами і доповненнями від 05.03.2019 № 89), конференціях, засіданнях Секції «Охорона праці, промислової безпеки та цивільного захисту у ПЕК» науково-технічної ради Міненерговугілля та Робочої групи з перегляду нормативних документів з питань пожежної безпеки.

3. Науково-технічна підтримка з питань охорони праці, промислової безпеки, протиаварійного, протипожежного та цивільного захисту підприємств ПЕК, яка проводиться Секцією «Охорона праці, промислової безпеки та цивільного захисту у ПЕК» науково-технічної ради Міненерговугілля. На засіданнях Секції розглядаються питання формування Планів наукових та науково-технічних розробок Міненерговугілля у сфері ПЕК, реалізація технічних рішень щодо ефективного впровадження та інтегрування засобів колективного захисту, зокрема автоматизованих систем контролю за параметрами шахтної атмосфери та дегазації з урахуванням сучасних науково-технічних досягнень, здійснення контролю за станом атмосфери в гірничих виробках за допомогою сучасних приладів та апаратури, у т. ч. оксиду вуглецю (СО) у шахтах, що розробляють пласти вугілля, схильного до самозаймання та інші.

4. Розробка та прийняття участі в опрацюванні, прийняття нових, перегляд і скасування чинних законодавчих, нормативно-правових актів та розпорядчих документів з питань охорони праці, промислової безпеки, протиаварійного, протипожежного та цивільного захисту підприємств ПЕК.

5. Координація технічної політики діяльності Державної воєнізованої гірничорятувальної служби у вугільній промисловості, яка обслуговує гірничі підприємства незалежно від форми власності в період їх будівництва, реконструкції, експлуатації, ліквідації або консервації з метою здійснення екстрених і невідкладних заходів для рятування людей, ліквідації аварій, а також контролю та нагляду за здійсненням власником (керівником) гірничого підприємства профілактичних заходів щодо запобігання аваріям на гірничих підприємствах.

За напрямком цивільного захисту на підприємствах ПЕК Міненерговугілля

Підприємства ПЕК усіх форм власності утримують 596 захисних споруд цивільного захисту, у тому числі 112 споруд цивільного захисту підприємств державної форми власності, Міністерством ведеться їх облік. Станом на 01.08.2019 не здійснено технічна інвентаризація на 10 захисних спорудах цивільного захисту, які утримуються на балансі суб'єктів господарювання державної форми власності. 22 захисні споруди цивільного захисту підприємств державної форми власності (17 сховищ, 5 ПРУ) за технічним станом підлягають списанню та знаходяться на розгляді.

Суб'єкти господарювання, що мають важливе значення для національної економіки і оборони держави, віднесені до відповідних категорій цивільного захисту - особливої важливості, першої чи другої.

Заходи щодо оповіщення та інформування керівного складу про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій здійснюються відповідно до схем оповіщення керівного складу і працівників апарату Міненерговугілля у разі виникнення надзвичайних ситуацій природного, техногенного та воєнного характеру, інформування керівного складу Міністерства і підприємств ПЕК здійснюються диспетчерською групою оперативного інформування Міненерговугілля.

На підприємствах державної форми власності паливно-енергетичного комплексу Міненерговугілля налічується 1119 потенційно небезпечних об'єктів та 477 об'єктів підвищеної небезпеки.

Відповідно до Кодексу цивільного захисту України створена функціональна підсистема Єдиної державної системи цивільного захисту Міненерговугілля.

Також, в Міненерговугілля створено функціональну підсистему запобігання і реагування на загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій електроенергетичного, ядерно-промислового, нафтогазового та вугільно-промислового комплексів та розроблено:

- положення про функціональну підсистему безпеки нафтогазового комплексу Міненерговугілля єдиної державної системи цивільного захисту, затверджене наказом Міністерства від 11.09.2015 № 589;
- положення про функціональну підсистему безпеки вугільно-промислового комплексу Міненерговугілля єдиної державної системи цивільного захисту, затверджене наказом Міністерства від 11.09.2015 № 590;
- положення про функціональну підсистему безпеки електроенергетичного та ядерно-промислового комплексів Міненерговугілля України єдиної державної системи цивільного захисту, затверджене наказом Міністерства від 11.09.2015 № 591.

Підприємствами ПЕК розроблено і затверджено Положення про об'єктові формування цивільного захисту на об'єктах суб'єктів господарювання всіх форм власності, плани реагування на надзвичайні ситуації та плани локалізації і ліквідації аварій на об'єктах підвищеної небезпеки.

З метою реалізації заходів цивільного захисту, спрямованих на забезпечення сталого функціонування національної економіки Міненерговугілля щорічно розробляється Галузевий план основних заходів цивільного захисту паливно-енергетичного комплексу України на рік, якій затверджується наказом Міністерства.

З 2014 по 2018 рік під час антитерористичної операції Міненерговугілля неодноразово надавало доручення керівникам підприємств ПЕК на забезпечення готовності до дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій воєнного характеру.

Суб'єкти господарювання, що мають важливе значення для національної економіки і оборони держави, віднесені до відповідних категорій цивільного захисту - особливої важливості, першої чи другої та затверджуються наказом Міненерговугілля раз на два роки.

Забезпечення реалізації державної політики у сфері Соціально-трудових відносин

Середньооблікова кількість штатних працівників у галузях ПЕК.

За даними державного статистичного спостереження, середньооблікова кількість штатних працівників за січень-червень 2019 року порівняно з відповідним періодом 2018 року на підприємствах:

- електроенергетичної галузі – зменшилася на 2,1 тис. осіб (на 1,7 %) і дорівнює 123,5 тис. осіб;
- атомно-промислового комплексу – зменшилася на 0,8 тис. осіб (на 1,9 %) і становить 40,6 тис. осіб;
- нафтогазового комплексу (державні підприємства) – не змінилася і дорівнює 0,4 тис. осіб;
- вугільної галузі (вугледобувні підприємства) – зменшилася на 8,1 тис. осіб (на 18,3 %) і становить 36,1 тис. осіб.

Середньомісячна заробітна плата 1-го штатного працівника.

За результатами фінансово-господарської діяльності підприємств паливно-енергетичного комплексу середньомісячна заробітна плата 1-го штатного працівника за січень-червень 2019 року порівняно з відповідним періодом 2018 року збільшилася на підприємствах:

- електроенергетичної галузі – на 26,9 %, і становить 13 678 грн;
- атомно-промислового комплексу – на 40,3 %, і становить 23 564 грн;
- нафтогазового комплексу – на 20,7 %, і становить 10 089 грн;
- на вугледобувних підприємствах – на 15,3 %, і становить 10 971 гривень.

Погашення заборгованості із заробітної плати працівникам підприємств, що належать до сфери управління Міненерговугілля

За даними державного статистичного спостереження, на підприємствах, що належать до сфери управління Міненерговугілля та розташовані на контрольованій органами влади України території, заборгованість перед працівниками з виплати заробітної плати (без нарахувань) на 01.07.2019 становила 249,0 млн гривень.

Станом на 26.07.2019 заборгованість, що обліковувалася на 01.07.2019, зменшилася на 181,8 млн грн, або на 73,0 %, і становить 67,2 млн гривень.

За галузевим спрямуванням заборгованість розподіляється таким чином:

- вугільна галузь – 45,9 млн грн, з них вугледобувні підприємства – 37,9 млн грн;
- електроенергетична галузь – 11,0 млн грн;
- атомно-промисловий комплекс – 6,7 млн грн;
- нафтогазовий комплекс – 3,6 млн гривень.

Основними причинами виникнення заборгованості з виплати заробітної плати є:

- на економічно активних підприємствах – дефіцит обігових коштів, недостатні обсяги збуту продукції, несвоєчасні та не в повному обсязі розрахунки з боку замовників за виконані роботи та надані послуги;
- на економічно неактивних підприємствах – дефіцит обігових коштів, зумовлений припиненням господарської діяльності та відсутністю відповідних активів.

Для визначення механізмів та способів врегулювання проблеми ліквідації боргів із заробітної плати в Міненерговугілля працює тимчасова комісія з питань погашення заборгованості із заробітної плати (грошового забезпечення) та стипендій, на засіданнях якої заслуховуються керівники підприємств-боржників та приймаються відповідні рішення.

З метою упередження порушень законодавства про оплату праці Міненерговугілля звернулося до керівників підприємств щодо забезпечення своєчасної виплати заробітної плати працівникам з дотриманням норм і гарантій, передбачених законодавством, генеральною та галузевою угодами.

Забезпечення проведення соціального діалогу на галузевому рівні

Важливим інструментом у регулюванні соціального-економічного захисту працівників паливно-енергетичного комплексу на сьогодні виступають Галузеві угоди, які встановлюють мінімальні соціальні гарантії, компенсації та пільги і є основою для укладення колективних договорів, трудових договорів і не обмежують прав компаній, підприємств та організацій щодо розширення трудових і соціальних пільг та гарантій за рахунок власних коштів підприємств.

З метою посилення соціального захисту працівників паливно-енергетичного комплексу укладено та діють Галузеві угоди.

Галузева угода між Міністерством енергетики та вугільної промисловості України та Центральною Радою профспілки працівників хімічних та нафтохімічних галузей промисловості України на 2017-2020 роки;

Галузева угода між Міністерством енергетики та вугільної промисловості України, Національною акціонерною компанією «Нафтогаз України» та Профспілкою працівників нафтової та газової промисловості України на 2012-2014 роки;

Галузева угода між Міністерством енергетики та вугільної промисловості України та Профспілкою працівників атомної енергетики та промисловості України на 2017-2018 роки;

Галузева угода між Міністерством палива та енергетики України та Профспілкою працівників енергетики та електротехнічної промисловості України на 2019-2021 роки;

Галузева угода між Міністерством енергетики та вугільної промисловості України, іншими державними органами, власниками (об'єднаннями власників), що діють у вугільній галузі, і всеукраїнськими профспілками вугільної промисловості (із змінами та доповненнями).

У процесі колективних переговорів визначаються мінімальні соціальні гарантії, компенсації та пільги працівникам галузі, що дозволяє запобігати виникненню соціальної напруги в трудових колективах.

Для вироблення узгоджених рішень соціальних партнерів у Міністерстві енергетики та вугільної промисловості України регулярно проводяться зустрічі з представниками галузевих профспілок з питання розв'язання проблем розвитку галузей і сфер національної економіки, також керівництво та працівники Міністерства беруть участь у відповідних заходах, які організовуються Профспілками.

Передача об'єктів соціальної інфраструктури з балансу вугледобувних підприємств у комунальну власність

У зв'язку із недостатніми обсягами видатків за бюджетною програмою КПКВК 1301130 «Заходи по передачі об'єктів соціальної інфраструктури, які перебувають на балансі вугледобувних підприємств» протягом 2005-2008 років та їх відсутністю у 2009-2019 роках, процес передачі об'єктів соціальної інфраструктури у комунальну власність відбувається повільно.

Неспрямування видатків держбюджету на зазначені цілі у 2019 році призводить до гальмування місцевими органами виконавчої влади процесу передачі, зростання витрат і збитків підприємств щодо утримання на своєму балансі об'єктів соціальної інфраструктури і, як наслідок, значне погіршення фінансово-економічного стану вугледобувних підприємств.

Станом на 01.08.2019 на балансах державних вугледобувних підприємств, які розташовані на підконтрольних українській владі територіях, знаходяться 83 об'єкта соціальної інфраструктури, з них в:

- Донецькій області – 35 об'єктів;
- Луганській області – 40 об'єктів;
- Львівській області – 7 об'єктів;
- Волинській області – 1 об'єкт.

Міністерство спільно з вугледобувними підприємствами опрацювало питання щодо активізації роботи з передачі в комунальну власність об'єктів соціальної інфраструктури, які перебувають на балансах державних вугледобувних підприємств, що належать до сфери управління Міненерговугілля, та тих, що не увійшли до статутних капіталів господарських товариств, щодо яких Міненерговугілля здійснює управління корпоративними правами із залученням коштів з державного бюджету.

За умови виділення бюджетних коштів у 2019 році вугледобувними підприємствами було заплановано передати у комунальну власність 12 об'єктів соціальної інфраструктури, з них в:

- Донецькій області – 1 об'єкт, на суму – 500,0 тис. грн;
- Луганській області – 11 об'єктів, на суму – 47 086,0 тис. гривень.

Відповідно до Закону України «Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності» видатки, пов'язані з капітальним ремонтом об'єктів соціальної інфраструктури, що передаються в комунальну власність, відшкодовуються з місцевих

бюджетів за рахунок коштів, передбачених у відповідних бюджетах на ці цілі, та пайової участі підприємств, господарських товариств, створених у процесі приватизації (корпоратизації), у розмірі по 50 відсотків суми витрат, необхідних для проведення капітального ремонту цих об'єктів.

Однак вугледобувні підприємства не мають фінансової можливості на проведення капітального ремонту цих об'єктів.

За звітними даними, сума витрат на утримання об'єктів соціальної інфраструктури за I півріччя 2019 року склала 51 215,50 тис. грн та вугледобувні підприємства зазнали збитків у сумі 40 198,90 тис. гривень.

У зв'язку з відсутністю бюджетних коштів на зазначені цілі Міненерговугілля разом з підприємствами вугільної галузі з 2009 по 2019 роки здійснюють заходи щодо передачі об'єктів соціальної інфраструктури у комунальну власність на безоплатній основі, без залучення державних коштів.

За звітними даними з 01.01.2015 по 01.08.2019 вугледобувними підприємствами, що перебувають на підконтрольній українській владі території, передано у комунальну власність на безоплатній основі, без залучення державних коштів, 33 об'єкта соціальної інфраструктури.

Гальмує цей процес відсутність коштів у вугледобувних підприємств на заходи з передачі, зокрема: на підготовку проектно-кошторисної документації та проведення капітального ремонту цих об'єктів. Також перешкодою є той факт, що органи місцевого самоврядування не мають фінансових можливостей на утримання цих об'єктів в подальшому.

Міненерговугілля щороку звертається до Міністерства фінансів з пропозицією відкрити відповідну бюджетну програму та виділити кошти з державного бюджету на заходи з передачі цих об'єктів у комунальну власність.

Забезпечення реалізації державної політики у сфері Забезпечення прозорості у видобувних галузях

30 вересня 2009 року Урядом України схвалено та оприлюднено Заяву Кабінету Міністрів про приєднання України до Ініціативи щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях (далі – ІПВГ) (постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2009 № 1098). 17.10.2013 Правлінням ІПВГ розглянуто заявку України про присвоєння їй статусу країни-кандидата Ініціативи прозорості видобувних галузей (ЕІТІ) та визначено Україну країною-кандидатом ІПВГ.

Україна успішно виконує взяті на себе зобов'язання щодо імплементації Стандарту ІПВГ. Починаючи з 2015 року, Україна публікує щорічні звіти ІПВГ. Були опубліковані три звіти ІПВГ. Зараз триває робота з підготовки Звіту ІПВГ України за 2017 рік.

За діючої зараз практики публікації щорічних звітів ІПВГ інформація щодо роботи видобувних галузей розкривається з значною часовою затримкою. Підготовка таких звітів вимагає значних витрат матеріальних коштів та залучення значних людських ресурсів. Тому зараз Міненерговугілля, з залученням представників інших державних органів, громадськості та профільних експертів, здійснюється робота з забезпечення переходу на електронне впровадження Ініціативи прозорості видобувних галузей з розкриттям даних у режимі он-лайн.

Триває робота з розроблення підзаконних нормативно-правових актів з метою імплементації Закону України «Про забезпечення прозорості у видобувних галузях».

Основні досягнення в сфері ІПВГ:

– розроблено та прийнято 18 вересня 2018 року Закон України «Про забезпечення прозорості у видобувних галузях» № 2545-VIII, який забезпечить впровадження в Україні міжнародних стандартів та передових практик розкриття інформації у видобувних галузях;

– прийнято розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2018 року № 1088-р «Про затвердження плану дій із впровадження Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» у 2018 – 2020 роках», яким закріплено завдання забезпечення переходу на електронне впровадження Ініціативи прозорості видобувних галузей з розкриттям даних у режимі он-лайн.

– опубліковано три Звіти ІПВГ України: за 2013 рік, за 2014 – 2015 роки, за 2016 рік;

– для впровадження ІПВГ в Україні при Міненерговугілля створено Національний секретаріат ІПВГ, який функціонує за підтримки Світового банку;

– проведено техніко-економічну оцінку проекту розробки онлайн-платформи для розкриття даних видобувних галузей;

– за участі представників Міненерговугілля, ДФС, Мінфін, Держгеонадра, Секретаріату ІПВГ, GIZ, ГО «Діксі груп», інших громадських організацій та представників громадянського суспільства, місцевих громад, профільних експертів протягом квітня – травня 2019 року проведено цикл стратегічних сесій та робочих нарад. Їх результатом стало визначення концептуального бачення моделі та попередніх вимог до онлайн-платформи для розкриття даних видобувних галузей, що були презентовані на стратегічній сесії 22 травня 2019 року.